

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **finanse i rachunkowość**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Uniwersytet Łódzki,
Gabriela Narutowicza 68, 90-136 Łódź**

Data przeprowadzenia wizytacji: **28.02-01.03.2022 r.**

Warszawa, 2022

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	7
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	8
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	8
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	12
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	20
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	23
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	28
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	34
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	38
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	42
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	47
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	50
5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	53
6. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Bogusław Plawgo, ekspert PKA,

członkowie:

1. prof. dr hab. Magdalena Osińska, ekspertka PKA,
2. prof. dr hab. Grażyna Trzpiot, członkini PKA,
3. mgr Sebastian Gościński, ekspert PKA ds. pracodawców,
4. Patryk Lisiecki, ekspert PKA ds. studenckich,
5. dr Katarzyna Ostrowska, sekretarz zespołu oceniającego.

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość, prowadzonym na Uniwersytecie Łódzki, została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2021/2022. Zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej ocena została przeprowadzona zdalnie.

Poprzednia wizyta zespołu oceniającego PKA w związku z oceną ww. kierunku w ramach oceny programowej miała miejsce w dniach 8-9 marca 2016 r., w wyniku której Uchwałą nr 369/2016 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 lipca 2016 r. wydało ocenę pozytywną.

Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego PKA z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Zespół odbył także spotkania organizacyjne w celu omówienia kwestii w nim przedstawionych, spraw wymagających wyjaśnienia z Władzami Uczelni oraz szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji. Zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej odbył wszystkie przewidziane w harmonogramie spotkania, przeprowadził hospitację zajęć dydaktycznych oraz dokonał oceny wybranych prac dyplomowych i etapowych. Podczas wizytacji odbyła się zdalna wizytacja bazy dydaktycznej w formie wirtualnego spaceru. Podczas spotkania podsumowującego zespół oceniający przekazał Władzom Uczelni informacje dotyczące dalszych etapów postępowania oceniającego.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	Finanse i rachunkowość	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne/niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	Ekonomia i finanse	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów, 180 punktów ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów na tych studiach przewiduje praktyki)	120 godzin/4 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Studia stacjonarne i niestacjonarne: bankowość, strategie podatkowe, decyzje finansowe, zarządzanie finansami przedsiębiorstw. Studia stacjonarne: audyt i kontrola wewnętrzna, analityka rynku finansowego i ubezpieczeniowego, inwestycje kapitałowe.	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	559	301
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ³	1754	1089
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	96	85
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest	120	120

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

kierunek studiów		
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	82 ECTS	82 ECTS

Nazwa kierunku studiów	Finanse i rachunkowość	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne/niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{4,5}	Ekonomia i finanse	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry, 120 punktów ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów na tych studiach przewiduje praktyki)	nie dotyczy	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Studia stacjonarne i niestacjonarne: instytucje i produkty finansowe, finanse korporacji, zarządzanie finansami samorządu terytorialnego, finanse i rachunkowość MSP. Studia stacjonarne: audyt oszustw i nadużyć finansowych.	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	245	189
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów⁶	798	513
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	63	49
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni	89	89

⁴ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁵ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

⁶ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów		
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	59 ECTS	59 ECTS

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁷ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione

⁷ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

W ramach koncepcji kształcenia zakłada się, że kierunek pozwala nabyć kwalifikacje umożliwiające wykonywanie zawodu finansisty, a w szczególności analityka finansowego i księgowego. W zależności od wybranej specjalności na studiach I stopnia lub modułu – na studiach II stopnia, student pogłębia wiedzę i rozwija umiejętności w zakresie preferowanych aspektów finansowych, ekonomicznych i społecznych dotyczących między innymi zarządzania finansami przedsiębiorstw, inwestycji kapitałowych, bankowości i ubezpieczeń, strategii podatkowych, audytu i kontroli wewnętrznej. W pełni można potwierdzić, że koncepcja i cele kształcenia odpowiadają szeroko sprofilowanym misjom Uniwersytetu Łódzkiego i Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, a także polityce jakości. Misją Uczelni jest kształcenie wysokiej klasy naukowców i specjalistów w wielu dziedzinach humanistyki, nauk społecznych, przyrodniczych, ścisłych. Zakłada się, że struktura dyscyplin mieszcząca się w unikalnej mieszance dziedzin tworzy silny fundament i atut w rozwoju Uczelni. Dodatkowo podkreśla się otwarcie Uczelni na współpracę z otoczeniem, co jest także właściwością koncepcji kształcenia. Misją Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego jest kreowanie procesów społecznych poprzez tworzenie i rozpowszechnianie wiedzy zapewniającej rozwój studentów (poprzez dbałość o solidność dydaktyczną i tworzenie atrakcyjnej przestrzeni do studiowania), pracowników Wydziału (poprzez dążenie do doskonałości naukowej i zapewnienie atrakcyjnych warunków pracy) oraz podmiotów działających w jego otoczeniu społeczno-gospodarczym (poprzez otwartość na współpracę i wymianę doświadczeń). Można zauważyć, że kształcenie na kierunku finanse i rachunkowość dobrze wpisuje się w potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego. Polityka jakości uwzględnia monitorowanie potrzeb otoczenia i w tym kontekście należy stwierdzić, że kierunek i jego stałe doskonalenie także poprzez modyfikowanie specjalności kształcenia jest wyrazem przyjętej polityki jakości.

Studia I i II stopnia na kierunku finanse i rachunkowość w 100% są przyporządkowane do dyscypliny ekonomia i finanse w dziedzinie nauk społecznych. Koncepcja i cele kształcenia mieszczą się w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany. Dyscyplina ekonomia i finanse we właściwy sposób odpowiada przyjętej koncepcji i celom kształcenia, choć niektóre efekty uczenia się przynależą do innych dyscyplin naukowych.

Nie ma żadnych wątpliwości, że koncepcja i cele kształcenia są związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie ekonomia i finanse. Kierunkiem opiekuje się Instytut Finansów, w ostatnich 6 latach spośród pracowników Instytutu 7 osób zdobyło stopień doktora, 4 – doktora habilitowanego, 1 – tytuł profesora. Należy podkreślić, że Wydział posiada kategorię naukową A. Dydaktyczna kadra prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku wykazuje się dużą aktywnością

naukową. Bogata działalność naukowa prowadzona przez pracowników jest potwierdzana licznymi publikacjami w wysoko punktowanych czasopismach czy wydawaniem wielu monografii.

Można w pełni potwierdzić, że koncepcja i cele kształcenia są silnie zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Uczelnia podkreśla, że przy konstrukcji programu kształcenia wykorzystano liczne źródła wiedzy o obecnych i przyszłych potrzebach rynku pracy. Na przykład wykorzystano: analizy kompetencji kluczowych, opracowane przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (MPIPS); publikacje dotycząc kariery w finansach; analizy wymagań formułowanych w ofertach pracy m.in. w instytucjach sektora finansowego, działach finansowych i księgowych przedsiębiorstw, analizy raportów z badań rynku pracy oraz wynagrodzeń w wybranych sektorach, w tym w szczególności w finansach (m.in. raporty Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, Sedlak & Sedlak); prognozy zatrudnienia (sporządzane przez: Instytut Spraw Socjalnych i Uniwersytet Łódzki – dla rynku polskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie – dla rynku polskiego (badanie „Barometr zawodów”), Cedefop – dla rynku europejskiego, i innych); raport z badań DELab UW i Gumtree: Aktywni + Przyszłość na rynku pracy; cykliczne raporty Deloitte Talent in banking survey.

Na podstawie analizy procedur tworzenia i zmian programów studiów można potwierdzić, że koncepcja i cele kształcenia zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. W ciałach zatwierdzających zmiany w kierunkach studiów uwzględnia się zarówno nauczycieli akademickich, studentów i przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Istotną rolę w procesie opracowania koncepcji programów kształcenia i jej doskonalenia pełnią interesariusze zewnętrzni – przedstawiciele praktyki gospodarczej tworzący Wydziałową Radę Biznesu oraz wchodzący w skład Rady Konsultacyjnej kierunku. Uczelnia podkreśla ponadto, że część kadry dydaktycznej kierunku finanse i rachunkowość funkcjonuje w środowisku biznesowym, łącząc działalność naukową i dydaktyczną z pracą poza Uczelnią.

Kształcenie na kierunku w szerokim zakresie uwzględnia nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość i wynikające stąd uwarunkowania. Do takiego kształcenia dostosowano odpowiednią infrastrukturę, przygotowano nauczycieli akademickich i studentów. W trakcie wizytacji, w tym w ramach hospitacji zajęć, potwierdzano właściwe realizowanie kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Efekty uczenia się dla kierunku finanse i rachunkowość są zgodne z koncepcją i celami kształcenia określonymi dla studiów I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim. Efekty zostały opracowane z uwzględnieniem charakterystyk drugiego stopnia określonych w Polskiej Ramie Kwalifikacji w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz.U. z 2018 r. poz. 2218). Efekty wskazują na specyfikę kierunku poprzez określenie zakresu wiedzy zgodnej z dyscypliną naukową ekonomia i finanse, do której kierunek został przyporządkowany oraz badaniami prowadzonymi na Uczelni, a tym samym dają możliwości kształcenia specjalistów dysponujących bogatym warształem umiejętności finansowych, rachunkowych i controllingowych. Proces kształcenia zmierzający do dostarczenia studentowi stosownych kompetencji w zakresie finansów i rachunkowości nastawiony jest na wspomaganie i ukierunkowanie rozwoju studenta, jego samodzielnego myślenia oraz kształtowania postaw innowacyjnych i kreatywnych.

Efekty kierunkowe na studiach I stopnia zakładają między innymi nabycie wiedzy o zjawiskach finansowych i kategoriach finansowych oraz zrozumienie zasad funkcjonowania systemu finansowego, a także narzędziach analizy zjawisk finansowych i narzędziach rachunkowości oraz zrozumienie zasad ich stosowania, umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce, a w szczególności do podejmowania decyzji finansowych i przewidywania ich następstw oraz kompetencji w zakresie odpowiedzialności za podejmowane decyzje finansowe. Absolwent studiów I stopnia rozumie zjawiska gospodarcze i czynniki, które je kształtują, posiada wiedzę dotyczącą organizacji systemu finansowego państwa, mechanizmu funkcjonowania rynków finansowych, zarządzania finansami przedsiębiorstw i instytucji finansowych, organizacji i finansowania instytucji publicznych i niekomercyjnych, źródeł finansowania jednostek samorządu terytorialnego, strategii podatkowych, realizacji operacji bankowych, decyzji finansowych, ubezpieczeń majątkowych i życiowych, rachunkowości podmiotów gospodarczych, procesów integracji w sektorze finansowym. Zna techniki gromadzenia informacji o zjawiskach finansowych, metody i narzędzia badania i analizy zjawisk finansowych, dysponuje wiedzą umożliwiającą samodzielne prowadzenie analiz ekonomicznych i finansowych oraz podejmowanie decyzji finansowych.

Studia II stopnia nakierowane są na udział studentów w badaniach naukowych. Absolwenci tych studiów posiadają wysokospecjalistyczną i aktualną wiedzę z zakresu finansów i rachunkowości oraz kierunków i metod badań prowadzonych w tym obszarze, jak również znajomość metod ilościowych wykorzystywanych do badania i analizy zjawisk finansowych, umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce, a w szczególności podejmowania decyzji finansowych i przewidywania ich następstw w związku z wykonywaniem zawodu, rozwinięte umiejętności kognitywne, behawiorystyczne i afektywne, a także zdolność integracji wiedzy z różnych dziedzin i ich zastosowanie w celu rozwiązywania konkretnych problemów na poziomie strategicznym oraz wprowadzania innowacji w sposobach działania i prowadzenia badań. Absolwent kierunku finanse i rachunkowość potrafi obserwować i analizować zjawiska finansowe w ujęciu mikro- i makroekonomicznym, posługując się odpowiednio dobranymi metodami badawczymi oraz technikami i narzędziami analitycznymi, potrafi wykorzystywać zdobytą wiedzę do realizacji różnych zadań w pracy zawodowej i proponować rozwiązania konkretnych problemów decyzyjnych, krytycznie oceniając społeczne i ekonomiczne konsekwencje podejmowanych decyzji finansowych, potrafi formułować własne opinie na temat problemów finansowych, formułować wypowiedzi ustne i przygotowywać prace pisemne w sposób klarowny i spójny w kwestiach dotyczących wybranych zagadnień finansowych. Efekty zakładają opanowanie języka obcego na poziomie B2 oraz B2+ odpowiednio dla studiów I i II stopnia. W zakresie kompetencji społecznych efekty zakładają gotowość do postaw przedsiębiorczych i dostrzegania roli wiedzy dla utrzymania i rozwoju prawidłowych więzi w środowiskach społecznych, a także gotowość do uczestnictwa w przygotowaniu projektów społecznych i otwartość na współpracę i budowę relacji z otoczeniem.

W przypadku efektów uczenia się określonych dla studiów I stopnia w opisie efektów wiedzy brakuje wskazania informacji na temat głębi perspektywy poznawczej zgodnie z poziomem 6 PRK, nie występuje określenie, że student nabywa wiedzę w stopniu zaawansowanym. Dotyczy to efektów: 06FB-1A_W01 – W03, 06FB-1A_W05, 06FB-1A_W07 – W011. Z kolei efekty modułowe na studiach I stopnia zakładają zarówno wiedzę podstawową, np. „definiuje podstawowe pojęcia związane z istotą i funkcjami rynku finansowego oraz identyfikuje jego strukturę”, jak i szczegółową i uporządkowaną, np. „sporządza poszczególne rodzaje sprawozdań finansowych (bilans, rachunek wyników, rachunek przepływów finansowych) w różnych przekrojach i na różnych poziomach

agregacji danych”. Zespół oceniający zaleca ujęcie w opisie efektów kierunkowych zgodnie z PRK założenia, że absolwent zna w zaawansowanym stopniu podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek finanse i rachunkowość tworzącej jego programowe podstawy teoretyczne oraz w zaawansowanym stopniu wybrane zagadnienia wiedzy szczegółowej. Niektóre efekty ujęte w kategorii kompetencji społecznych są właściwe jednocześnie dla umiejętności, jak np. O6FB-1A_K01 (ma świadomość ograniczenia własnej wiedzy oraz umiejętności i rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie oraz pogłębiania i uzupełniania nabytej wiedzy i umiejętności; wyznacza kierunki własnego rozwoju i uczenia się). Analogiczne sformułowanie dotyczy efektu O6FB-2A_K01 dla studiów II stopnia. Ta część opisu odpowiada charakterystyce II stopnia w PRK dotyczącej umiejętności, tj. PS6_UU. Zespół zaleca uporządkowanie efektów kierunkowych, uwzględniając jednoznacznie opis charakterystyk w PRK.

Analiza opisu efektów pozwala uznać że zastosowana została zrozumiała terminologia z zakresu dyscypliny naukowej, do których kierunek został przyporządkowany, a także terminologia właściwa dla PRK, to znaczy, że student zna fakty, obiekty, zjawiska, potrafi je analizować, interpretować i jest gotów do podjęcia działań. Modułowe efekty uczenia się są w pełni zgodne z efektami kierunkowymi. Są one nakierowane na uszczegółowienie efektów kierunkowych. Są one dostępne w sylabusach zajęć. Uczelnia wskazała związek poszczególnych zajęć z kierunkowymi efektami uczenia się. Efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 kryterium

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

W pełni można potwierdzić, że koncepcja i cele kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość odpowiadają szeroko sprofilowanym misjom Uczelnia i Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, a także polityce jakości. Kierunek właściwie został przyporządkowany do dyscypliny ekonomia i finanse. Nie ma żadnych wątpliwości, iż koncepcja i cele kształcenia są związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie do której kierunek jest przyporządkowany. Koncepcja i cele kształcenia są silnie zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Na podstawie analizy procedur tworzenia i zmian programów studiów można potwierdzić, iż koncepcja i cele kształcenia zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Efekty kierunkowe dla studiów I stopnia są częściowo zgodne z 6 poziomem PRK, zaś efekty na studiach II stopnia odpowiadają 7 poziomowi PRK. Efekty uczenia się są w pełni zgodne z profilem ogólnoakademickim, a także z badaniami naukowymi prowadzonymi na Uczelni w zakresie finansów i rachunkowości. Są zgodne z zakresem dyscypliny naukowej, do których kierunek został przyporządkowany, uwzględniają osiągnięcie kompetencji językowych na poziomie B2 i B2+ oraz umiejętności badawczych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się dostosowanie opisu efektów kierunkowych dla studiów I stopnia do charakterystyk wiedzy właściwych dla poziomu 6 PRK w celu wskazania głębi wiedzy z zakresu dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek finanse i rachunkowość.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Aktualnie obowiązujący program studiów na kierunku finanse i rachunkowość, studia I i II stopnia (stacjonarne i niestacjonarne) został zatwierdzony Uchwałami nr 147 i 148 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 17.05.2021 r. Treści programowe wpisują się w efekty uczenia się założone dla kierunku. Są zgodne z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie ekonomia i finanse, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni w tej dyscyplinie. Treści kształcenia są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się. Studia I stopnia realizowane są na specjalnościach: audyt i kontrola wewnętrzna, decyzje finansowe (tylko III rok), bankowość i zarządzanie finansami przedsiębiorstw (studia stacjonarne), decyzje finansowe, bankowość (tylko II rok), zarządzanie finansami przedsiębiorstw i strategię podatkowe. Specjalności realizowane na studiach II stopnia obejmują: finanse i rachunkowość MŚP, audyt finansowy (studia stacjonarne), finanse i rachunkowość MŚP oraz instytucje i produkty finansowe (studia niestacjonarne).

Studia I stopnia trwają sześć semestrów, zaś całkowity nakład pracy studenta wynosi 180 punktów ECTS. Rozmieszczenie zajęć w poszczególnych semestrach jest równomierne (30, 30, 30, 30, 29 i 31 ECTS). Na studiach stacjonarnych zajęciom realizowanym z bezpośrednim udziałem nauczyciela i studenta przypisano 96 ECTS. Wykłady, ćwiczenia, warsztaty, laboratoria, seminaria i lektoraty wynoszą: 1874 godziny na studiach stacjonarnych i 1209 godzin na studiach niestacjonarnych. Studia II stopnia trwają cztery semestry, zaś całkowity nakład pracy studenta wynosi 120 punktów ECTS. Zajęcia rozmieszczone są w semestrach równomiernie (odpowiednio 28, 32, 28 i 32 ECTS). W łącznym bilansie czasu pracy 63 ECTS (52,5%) obejmują zajęcia realizowane z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów. Wykłady, ćwiczenia, warsztaty, laboratoria, seminaria i lektoraty wynoszą: 798 godziny na studiach stacjonarnych i 513 godzin na studiach niestacjonarnych.

Jak wynika z załącznika do Zarządzenia 102 Rektora UŁ z dnia 15.02.2021 r. pn. „System ustalania wartości punktów ECTS dla przedmiotów na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego” zajęcia zostały podzielone na trzy kategorie według stopnia trudności i czasu wymaganego do realizacji zakładanych efektów uczenia się. W wyniku tego Zarządzenia Uczelnia wyróżnia trzy kategorie pracy studenta. Są to zajęcia (wykłady, ćwiczenia, seminaria, laboratoria), praca bieżąca studenta oraz przygotowanie do zaliczenia. Uczelnia zalicza zajęcia oraz pracę bieżącą studenta realizowaną w ramach konsultacji do godzin realizowanych w kontakcie bezpośrednim. Łączna liczba godzin zajęć (1874) i pracy bieżącej (814) wynosi 2688 godz. w kontakcie bezpośrednim, co odpowiada 96 ECTS na studiach I stopnia. Odpowiada to wymogom formalnym określającym, że ponad 50% zajęć na studiach stacjonarnych powinno być realizowanych w formie kontaktu bezpośredniego z udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia. Na

studiach II stopnia w kontakcie bezpośrednim realizowanych jest 1764 godz. w tym w tym 798 godzin zajęć i 966 godzin pracy bieżącej studenta, co odpowiada 63 ECTS i jest zgodne z wymogami formalnymi. Praca bieżąca jest definiowana jako praca studenta nad zadaniami domowymi, projektami, przygotowywaniem projektów indywidualnych i grupowych, esejów zaliczeniowych, itp. Praca własna studenta znajduje odzwierciedlenie w sylabusach zajęć, jednak nie zawsze jest ona dokładnie określona. Wymiar konsultacji przeznaczonych dla studenta w ramach zajęć nie został zdefiniowany. Zespół oceniający PKA **rekomenduje** opracowanie jednolitych zasad podziału czasu zajęć, konsultacji i pracy własnej studenta tak, aby liczba godzin na studiach stacjonarnych realizowanych w kontakcie bezpośrednim odpowiadała 50% ECTS. Sylabus zajęć jest właściwym narzędziem publikowania szczegółowych informacji o nakładzie pracy studenta. Bilans czasu pracy realizowany na studiach niestacjonarnych I i II stopnia jest prawidłowy.

Program studiów jest skomponowany z modułów zajęć ogólnoeconomicznych i narzędziowych, modułów przedmiotów kierunkowych oraz modułów zajęć do wyboru i ogólnouczelnianych. Treści kształcenia na ocenianym kierunku wiążą się ściśle z dziedziną nauk społecznych oraz z dyscypliną ekonomia i finanse. Studenci studiów I stopnia są przygotowywani do prowadzenia badań naukowych, zaś studenci studiów II stopnia są angażowani do udziału w badaniach. Program studiów jest tak skonstruowany, by więcej niż 50% punktów ECTS było realizowanych na zajęciach, na których studenci zdobywają pogłębioną wiedzę i są przygotowywani do prowadzenia badań. Na I stopniu są to następujące zajęcia: technologie informatyczne, statystyka, ekonometria, finanse publiczne, finanse przedsiębiorstw, rynki finansowe, bankowość, ubezpieczenia, rachunkowość finansowa, rachunkowość zarządcza, analiza finansowa, a także moduły specjalnościowe i seminaria licencjackie. Ponadto w planie studiów znajdują się zajęcia, takie jak: tworzenie tekstów naukowych oraz metody badań społecznych, które wprost wprowadzają studenta w metody i zasady pracy naukowej i zapoznają go z warsztatem badawczym. Na studiach II stopnia wśród zajęć kształtujących umiejętności badawcze znajdują się: polityka pieniężna, polityka fiskalna, standardy rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, zaawansowana analiza finansowa, bankowa ocena zdolności kredytowej, zarządzanie ryzykiem, instrumenty finansowe, produkty ubezpieczeniowe, prognozowanie i symulacje, a także moduły wybieralne i seminaria magisterskie.

Analiza stanu faktycznego wykazała, że Uczelnia modyfikuje program studiów w zakresie wykładanych treści, liczby godzin przypisanych do poszczególnych zajęć oraz kolejności realizacji treści. Dla przykładu na studiach I stopnia: do zajęć z seminarium licencjackiego włączono oprogramowanie PS Imago oraz Statistica, wprowadzono zajęcia z metod badań społecznych, zaś zajęciom z rachunkowości komputerowej zwiększono liczbę godzin. Na studiach II stopnia przesunięto zajęcia z zaawansowanej analizy finansowej z semestru 4 na semestr 2. Na wielu zajęciach stosuje się specjalistyczne oprogramowanie, np. GRET (np. ekonometria, analiza makrofinansowa, zarządzanie ryzykiem, seminarium dyplomowe, analiza i modelowanie danych finansowych), SAP (rachunkowość z elementami SAP), Rewizor GT (rachunkowość komputerowa, rozliczenia podatkowe w przedsiębiorstwie) czy Thomson Reuters (Refinitiv) (Akademia Thomson Reuters Eikon). Wszystkie wymienione działania miały na celu podwyższenie jakości kształcenia przez wyposażenie studentów w umiejętności analityczne i badawcze.

Sekwencja zajęć, a także dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Programy studiów różnią się istotnie dla każdej specjalności. Nie występuje powtarzanie tych samych zajęć. Mimo zróżnicowania specjalności studenci mogą osiągnąć te same efekty uczenia się.

Realizacja zajęć z dyscyplin humanistycznych na studiach I stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) obejmuje: etykę w biznesie (1 ECTS), historię gospodarczą (1 ECTS), tworzenie tekstów naukowych (1 ECTS) oraz język obcy (11 ECTS). Na studiach II stopnia 2 pkt ECTS przypisano etyce w finansach, zaś 3 ECTS historii doktryn ekonomicznych. Analiza treści dwóch ostatnich zajęć wskazuje na związek z dyscypliną ekonomia finanse, a więc dziedziną nauk społecznych. Dodatkowo w ofercie zajęć do wyboru (w języku polskim i w językach obcych) studenci mają możliwość wyboru zajęć o charakterze humanistycznym – zarówno z oferty wydziałowej, jak i zajęć ogólnouczelnianych.

Na kierunku finanse i rachunkowość występują zajęcia obowiązkowe dla wszystkich oraz zajęcia wybieralne (specjalności/moduły, zajęcia do wyboru, zajęcia do wyboru w językach obcych, seminaria). Na I stopniu studiów blok zajęć podstawowych obejmuje 98 ECTS (54,4% ogółu ECTS), zaś wybieralnych 82 ECTS (45,6% ogółu ECTS). Na II stopniu blok zajęć podstawowych obejmuje 66 ECTS (55% ogółu ECTS), zaś wybieralnych 54 ECTS (45% ogółu ECTS). Zajęcia o charakterze podstawowym odbywają się głównie w początkowych semestrach studiów, zaś zajęcia o charakterze wybieralnym dominują w kolejnych. Z tej perspektywy program studiów jest elastyczny i może być odpowiednio kształtowany. Student dokonuje wyboru z grupy tzw. zajęć do wyboru z wykorzystaniem systemu informatycznego. Zapisy odbywają się elektronicznie po wcześniejszym ustaleniu limitów studentów dla poszczególnych zajęć.

Program studiów na kierunku finanse i rachunkowość nie przewiduje zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W okresie zawieszenia zajęć w bezpośrednim kontakcie związanym z pandemią zajęcia prowadzone są z wykorzystaniem platform MS Teams oraz Moodle. Zarówno studentom, jak i wykładowcom zapewniono intensywne szkolenia związane z wykorzystaniem tych platform. Proces kształcenia przebiega bez innych zakłóceń, jego realizacja jest zgodna z wymaganiami w tym zakresie.

W realizacji programu studiów na ocenianym kierunku wykorzystywane są zróżnicowane metody kształcenia, w tym: metody podające (nabywanie umiejętności przez przyswajanie przekazywanej wiedzy); metody problemowe (pozwalające na budowanie umiejętności studenta przez odkrywanie na podstawie wiedzy nabytej w drodze przekazu i wiedzy przyswojonej w ramach samodzielnej pracy własnej); metody praktyczne (rozwijające umiejętności poprzez praktyczne działanie, współpracę w grupie) oraz metody, których celem jest aktywizacja studentów i rozwijanie ich motywacji do nauki, doskonalenie kompetencji społecznych, takich jak: praca zespołowa, komunikatywność, kreatywność, krytyczne myślenie, postawy przedsiębiorcze.

Zajęcia z języka obcego są prowadzone na studiach I stopnia w formie lektoratów w wymiarze 140 godzin na studiach stacjonarnych oraz 90 godzin na studiach niestacjonarnych. Studenci zwiększają swoje kompetencje językowe, uczestnicząc także w zajęciach wybieralnych w języku obcym w wymiarze 56 godzin na studiach stacjonarnych i 36 godzin na studiach niestacjonarnych. Metody kształcenia stosowane w ramach lektoratów umożliwiają opanowanie języka obcego na poziomie B2 (studia I stopnia). Na studiach II stopnia umiejętności w zakresie znajomości języków obcych nabywane są w ramach zajęć do wyboru w 3 semestrze studiów. Studenci mają obowiązek uczestniczenia w wykładach do wyboru w języku obcym w wymiarze 28 i 18 godzin, odpowiednio na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Wśród wybranych zajęć znalazły się m.in. flow of funds, sustainable finance, business negotiations, economy of culture, policy mix and the economy. Rozwiązanie to pozwala zapoznać się ze specyficznym językiem dyscypliny kierunkowej na poziomie

B2+. W sylabusach części zajęć zalecana jest literatura światowa, najczęściej jako literatura uzupełniająca.

Wykorzystywane są również współczesne zaawansowane techniki informatyczno-komunikacyjne, metody analityczne, praca z literaturą, a także praca z bazami elektronicznymi, które umożliwiają udział studentów w pracach badawczych. Metody dydaktyczne mogą być dostosowane do osób z niepełnosprawnością poprzez odpowiednio przygotowane zindywidualizowane materiały dydaktyczne, dostosowanie tempa zajęć do możliwości tych osób oraz indywidualną organizację studiów. Studenci szczególnie uzdolnieni mają szansę realizować studia w ramach indywidualnego planu i programu studiów.

Organizacja procesu nauczania jest właściwa i umożliwia samodzielne uczenie się. Zajęcia są rozplanowane właściwie z zachowaniem odpowiednich przerw oraz przerwy obiadowej. Czas przeznaczony na sprawdzenie i ocenę efektów uczenia się umożliwia weryfikację wszystkich efektów modułowych jak i weryfikację prac etapowych, w tym egzaminacyjnych i dostarczenie studentom informacji zwrotnej na ogół w terminie do 7 dni.

Analiza stanu faktycznego wskazuje na trudności w realizacji zajęć w systemie hybrydowym. Przerwy pomiędzy zajęciami realizowanymi w formie stacjonarnej i zdalnej wynoszą często 15 minut co utrudnia studentom połączenie się z domu na zajęcia zdalne, muszą się oni łączyć przez telefon lub korzystać z miejsc ogólnodostępnych na uczelni. Zespół oceniający **rekomenduje** starania na rzecz minimalizacji niedogodności związanych z planem zajęć.

Założone efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji można znaleźć w sylabusach praktyk oraz w programie studenckich praktyk zawodowych dla kierunku. Efekty uczenia się zakładane dla praktyk są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć.

Szczegółowe treści programowe określone dla praktyk znajdują się w dokumencie program studenckich praktyk zawodowych dla kierunku finanse i rachunkowość na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego (studia stacjonarne i niestacjonarne I stopnia).

W programie praktyk zdefiniowane są także:

- wymiar praktyk;
- rekomendowane miejsca odbywania praktyk.

Praktyki zawodowe na kierunku realizowane są na I stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w wymiarze 4 tygodni (nie mniej niż 120 godz.), po 4 semestrze w okresie wakacyjnym lub w trakcie trwania semestru 5 (pod warunkiem, że nie kolidują z zajęciami dydaktycznymi). Za zrealizowanie praktyk przyznawane są 4 punkty ECTS w 5 semestrze studiów.

Program studiów II stopnia przyjęty w 2019 r. uwzględniał 4-tygodniowe praktyki dyplomowe, za które studenci otrzymywali 4 punkty ECTS. Obecnie obowiązujący program studiów (dla studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2021/2022 i następnych) nie przewiduje praktyk na studiach II stopnia.

Praktyki na kierunku finanse i rachunkowość powinny być podejmowane w wybranym przez studenta podmiocie gospodarczym o charakterze publicznym, społecznym, akademickim lub prywatnym. Mogą być realizowane w kraju lub za granicą pod warunkiem, że profil praktyk jest zgodny z profilem kierunku i odpowiada efektom uczenia przypisanym dla kierunku finanse i rachunkowość.

Rekomenduje się: działy finansowe w przedsiębiorstwach, urzędach miast/gmin czy jednostkach budżetowych, firmy consultingowe i audytorskie, biura rachunkowe, banki, firmy świadczące usługi ubezpieczeniowe, instytucje rynku finansowego, np. domy maklerskie.

Przebieg praktyk dokumentowany jest w sprawozdaniu z przebiegu praktyk, którego podstawowym elementem są tabele odnoszące obowiązki i zadania wykonywane w czasie odbywania praktyki zawodowej do efektów uczenia się zakładanych dla praktyk w obszarach wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Na kierunku możliwe są trzy formuły realizacji i zaliczenia praktyk. Preferowaną i rekomendowaną formułą realizacji i zaliczenia praktyk zawodowych jest formuła porozumienia (ramowego lub indywidualnego). Zgodnie z informacją z uczelni praktyki w tej formule realizuje ok. 80% studentów dla praktyk realizowanych na podstawie porozumienia

Po odbyciu praktyki student zobowiązany jest do przedstawienia kompletu dokumentów, takich jak:

- porozumienie o prowadzeniu praktyk zawodowych kierunkowych,
- sprawozdanie z przebiegu praktyk (samodzielnie przygotowywane przez studenta i potwierdzone przez opiekuna praktyk w organizacji przyjmującej), które prezentuje zadania studenta podczas praktyk oraz realizację efektów uczenia się,
- ankieta oceny praktyki przez studenta.

Podstawowym narzędziem oceny praktyk zawodowych jest sprawozdanie z praktyk. Celem tego dokumentu jest weryfikacja osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się przypisanych do praktyk poprzez wypisanie obowiązków zawodowych studenta spełniających osiągnięcie danego efektu uczenia się. Zdobywanie poszczególnych efektów uczenia się w ramach odbywanych praktyk potwierdza w sprawozdaniu również pracodawca poprzez ogólną ocenę wystawioną studentowi w obszarach wiedzy, umiejętności i kompetencji. Ocena wystawiana jest w skali od 1 do 5. Opiekun praktyk sprawdza zgodność realizowanych przez studenta zadań z wymaganymi efektami uczenia się, zgodność obowiązków studenta z profilem kierunku, a także weryfikuje ocenę studenta wystawioną przez opiekuna praktyk u praktykodawcy (w oparciu o zrealizowane obowiązki, a także hospitację praktyk jeśli miała miejsce).

Decyzję o zaliczeniu praktyk podejmuje menadżer praktyk dla praktyk odbywanych w ramach innej działalności studenta. Studentowi można zaliczyć jako praktykę inną działalność studenta, np. wolontariat, różne formy zatrudnienia, udział w pracach obozu naukowego, staże i praktyki zawodowe w ramach programu Erasmus+, pracę w Studenckiej Klinice Finansów w oparciu o wspólne projekty z Radą Biznesu (np. Laboratorium Badań Rynkowych). Trzeba zwrócić uwagę, że osiąganie i weryfikacja efektów uczenia się przypisanych do zajęć w postaci praktyk zawodowych, o ile nie są uregulowane w sposób szczególny, powinny przebiegać w sposób typowy dla wszystkich zajęć, to jest opierać się na udziale studenta w zajęciach ujętych w programie i planach studiów, zorganizowanych przez uczelnię oraz na weryfikacji jego wysiłku przez osobę prowadzącą zajęcia, w trakcie tych zajęć oraz po ich zakończeniu. Nie znajduje żadnego umocowania prawne działanie w postaci „zaliczania” praktyk zawodowych na podstawie indywidualnej, zawodowej aktywności studenta, wykazywanej przed rozpoczęciem studiów, lub w ich trakcie, realizowanej w całości poza zajęciami w postaci praktyk zawodowych, organizowanych przez uczelnię. Działanie to stanowi naruszenie dyspozycji norm ustawy, które stanowią jednoznacznie, iż odmienne sposoby osiągania i weryfikacji efektów uczenia się, niż typowe, a zatem oparte na udziale studenta w zajęciach ujętych w programie

i planach studiów, zorganizowanych przez uczelnię oraz na weryfikacji jego wysiłku przez osobę prowadzącą zajęcia, w trakcie tych zajęć oraz po ich zakończeniu, mogą być stosowane przez uczelnię tylko na podstawie przepisów szczególnych. W przypadku praktyk zawodowych, takich szczególnych przepisów brak, pomijając przepisy dotyczące kierunków studiów objętych standardami kształcenia oraz sytuacji nadzwyczajnych.

Komplet dokumentów składany przez studentów obejmuje:

- potwierdzenie odbycia praktyki, stażu, pracy zawodowej (np. umowa, certyfikat praktyk),
- sprawozdanie z przebiegu praktyk, które prezentuje zadania studenta podczas praktyk oraz osiągnięcie efektów uczenia się.
- wniosek o zaliczenie praktyk zawodowych (w tym opinia menedżera praktyk o zrealizowanych praktykach),
- ankieta oceny praktyki przez studenta.

Decyzję w tej sprawie na wniosek studenta podejmuje Dziekan na podstawie opinii menadżera praktyk, dokumentu stwierdzającego zatrudnienie lub odbycie stażu w zakresie zajęć zgodnych z profilem studiów i w okresie nie krótszym niż czas wymagany dla praktyk lub dokumentu o prowadzeniu własnej działalności gospodarczej o profilu zgodnym z kierunkiem studiów i w okresie nie krótszym niż czas wymagany dla praktyk, pozytywnej weryfikacji efektów uczenia się wskazanych dla praktyk na kierunku. Weryfikacji tej dokonuje pracodawca lub menadżer praktyk na podstawie dostarczonych dokumentów i wywiadu ze studentem dla praktyk odbywanych w ramach realizowanej pracy zawodowej.

Studentowi można zaliczyć jako praktykę udokumentowaną, odbytą wcześniej pracę lub staż za granicą o profilu zgodnym z kierunkiem studiów. Komplet dokumentów składany przez studentów obejmuje:

- potwierdzenie odbycia praktyki, stażu, pracy zawodowej,
- sprawozdanie z przebiegu praktyk, które prezentuje zadania studenta podczas praktyk oraz realizację efektów uczenia się,
- wniosek o zaliczenie praktyk zawodowych (w tym opinia Menedżera praktyk o zrealizowanych praktykach),
- formularz ankiety oceny praktyki przez studenta.

Decyzję w tej sprawie podejmuje Dziekan na podstawie opinii menadżera praktyk i dokumentów potwierdzających odbycie praktyki oraz pozytywnej weryfikacji efektów uczenia się wskazanych dla praktyk na właściwym kierunku studiów. Weryfikacji tej dokonuje pracodawca lub menadżer praktyk na podstawie dostarczonych dokumentów i wywiadu ze studentem.

Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań są trafnie dobrane i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów bez względu na formułę realizacji o zaliczania praktyk.

Nadzór nad praktykami zawodowymi na poszczególnych kierunkach studiów sprawują opiekunowie kierunkowi praktyk zawodowych, tzw. menedżerowie praktyk zawodowych. Na kierunku finanse

i rachunkowość są to czterej pracownicy naukowcy odpowiedzialni za poszczególne rodzaje studiów – studia stacjonarne, niestacjonarne, I i II stopnia.

Zadania menadżerów praktyk są zdefiniowane w Zasadach organizacji studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ oraz Statucie Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych i obejmują:

- przygotowanie dokumentacji dotyczącej organizacji praktyk zawodowych, np. sylabusy, programy, dokumenty dotyczące weryfikacji efektów kształcenia,
- opiekę merytoryczną i techniczne wsparcie studenta w zakresie realizacji praktyk zawodowych,
- wyrwkową kontrolę przebiegu studenckich praktyk zawodowych,
- weryfikację efektów uczenia się oraz ocenę odbytych studenckich praktyk zawodowych,
- koordynację działań pracowników właściwego Instytutu w zakresie przygotowania i aktualizacji oferty miejsc odbywania praktyk zawodowych przez studentów,
- współpracę z praktykodawcami w zakresie organizacji praktyk zawodowych.

Kwalifikacje opiekunów praktyk oraz ich liczba umożliwiają prawidłową realizację praktyk, biorąc pod uwagę zakres realizowanych zadań i liczbę studentów.

Organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte i opublikowane zasady. Podstawą organizacji praktyk zawodowych są akty Uniwersytetu Łódzkiego, tj.:

- zarządzenie nr 82 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie organizacji studenckich praktyk zawodowych na Uniwersytecie Łódzkim,
- zasady organizacji studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ,
- program studenckich praktyk zawodowych dla kierunku: Finanse i rachunkowość (studia stacjonarne i niestacjonarne I st.) na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego.

Infrastruktura i wyposażenie miejsc odbywania praktyk (zwłaszcza w zakresie technologii informatycznych i oprogramowania) są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się i umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk.

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny zapewnia miejsca praktyk dla studentów przez podpisane porozumienia ramowe z instytucjami i firmami w zakresie praktyk. Lista firm lub instytucji, z którymi Wydział ma podpisane porozumienia obejmuje 27 podmiotów o bardzo różnym zakresie działalności, w tym:

- podmioty publiczne / administracja, np.: Komenda Miejska Policji w Łodzi, Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Ministerstwo Finansów, Urząd Miasta Łodzi,
- inne podmioty niekomercyjne, np.: Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Filharmonia Łódzka, Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Przemysłu Skórzanego, Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych,
- przedsiębiorstwa, np.: ING Bank Śląski S.A., Decathlon sp z o.o., Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Brzeziny, Tate & Lyle Global Shared Services Sp. z o.o.

Wybór firm i instytucji, z którymi są podpisywane porozumienia, odbywa się w oparciu o współpracę Wydziału z np. studenckimi kołami naukowymi, Studencką Kliniką Finansów, Radą Biznesu,

poszczególnymi Instytutami zgłaszanym przez wspomniane firmy i instytucje zapotrzebowaniem, potrzebami studentów, np. w oparciu o zaobserwowane duże zainteresowanie konkretnym miejscem realizacji praktyk. Stosunkowo niewielka liczba firm i oferowanych miejsc powoduje, że istotnym uzupełnieniem są miejsca praktyk znajdowane samodzielnie przez studentów – praktyki realizowane na podstawie porozumienia indywidualnego. Miejsce praktyk jest zatwierdzane przez opiekuna na podstawie zgodności z:

- kierunkiem studiów finanse i rachunkowość,
- kierunkowym programem studenckich praktyk zawodowych lub praktyk dyplomowych,
- możliwościami zrealizowania założonych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji wynikającymi z zakresu obowiązków realizowanych w czasie praktyk.

Program praktyk, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągnięte na praktykach podlegają systematycznej ocenie dokonywanej z udziałem studentów poprzez:

- comiesięczne spotkania zespołu Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych, w czasie których omawiane są bieżące obserwacje i problemy oraz wypracowywane są rozwiązania w zakresie efektywności systemu praktyk zawodowych,
- indywidualne wywiady opiekuna praktyk ze studentami podczas składania kompletu dokumentów i zaliczania praktyk,
- hospitacje odbywanych praktyk,
- ankieta oceny praktyk wypełniana przez studenta po realizacji praktyk – student ocenia dostępność materiałów dotyczących praktyk, współpracę z menedżerem i komunikację z nim, współdziałanie z opiekunem praktyk zawodowych w miejscu realizacji praktyk zawodowych. Ponadto student ocenia zgodność realizowanych praktyk z programem praktyk i profilem studiów oraz możliwościami pogłębienia wiedzy i zdobywania nowych umiejętności i kompetencji, miejsca realizacji praktyk jako wartego polecenia innym studentom.

W opisanym powyżej systemie regularnej ocenie nie podlegają jednak osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia uczelni oraz opiekunowie praktyk.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Treści programowe na studiach I i II stopnia w formie stacjonarnej i niestacjonarnej są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają aktualną wiedzę i jej zastosowania, a także metodyką badawczą z zakresu dyscypliny, do której został przypisany kierunek. Ponadto, są zgodne z potrzebami zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku. Treści programowe są zgodne z zakresem prowadzonych na uczelni badań naukowych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, umożliwiają im osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają udział w działalności badawczej w ramach dyscyplin, do których przyporządkowany jest oceniany kierunek oraz wymagań rynku pracy właściwego dla kierunku.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Proces rekrutacji odbywa się zgodnie z procedurami przyjętymi na dany rok akademicki uchwalonymi przez Senat UŁ. Warunki rekrutacji na studia w roku akademickim 2021/2022 zostały określone w uchwale Senatu UŁ nr 750 z dnia 1.06.2020 r. (ze zmianami z dn. 15.03.2021 r.) w sprawie zasad przyjęć na I rok studiów I stopnia, II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w Uniwersytecie Łódzkim wraz z liczbą miejsc na poszczególnych kierunkach studiów. Rekrutacja na studia I stopnia prowadzona jest w oparciu o kompetencje, które kandydat nabył i które są potwierdzone na jego świadectwie dojrzałości. Od kandydata oczekuje się, że posiada ogólną wiedzę o społeczeństwie oraz o funkcjonowaniu gospodarki. Kandydat powinien posiadać znajomość języka obcego na poziomie minimum B1.

Rekrutacja na studia II stopnia kierunku finanse i rachunkowość odbywa się na zasadach ogólnych tzn. wymagany jest dyplom ukończenia studiów I stopnia, II stopnia lub jednolitych studiów magisterskich. Rejestracja kandydatów prowadzona jest elektronicznie, zaś wykorzystywany w procesie rekrutacji formularz elektroniczny jest intuicyjny. W przypadku dużej liczby zgłoszeń rekrutacja może odbyć się na podstawie konkursu dyplomów. Oferta skierowana jest do absolwentów wszystkich kierunków studiów. Zważywszy na zaawansowane treści realizowane na studiach II stopnia absolwenci studiów innych niż ekonomiczne czy finansowe mogą mieć problemy z pełnym nabyciem zakładanych efektów uczenia się. Zespół oceniający **rekomenduje** wprowadzenie rozwiązań systemowych zmierzających do zniwelowania potencjalnych różnic między absolwentami kierunków ekonomicznych i poza ekonomicznych.

Zasady rekrutacyjne nie zawierają procedur dyskryminujących ani ograniczających kandydatów z uwagi na jakiegokolwiek kryterium. Zostały one opracowane w sposób przejrzysty i jednolity dla całej Uczelni. Proces rekrutacji jest przejrzysty i zrozumiały oraz zapewnia równe szanse każdemu kandydatowi na studia. Potrzebne studentom informacje dostępne są na stronie internetowej Uczelni.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innych uczelniach określa Regulamin Studiów. Zgodnie z jego zapisami studenci pochodzący z innych uczelni starający się o przeniesienie do UŁ na drugi i kolejne semestry studiów zobowiązani są do wyrównania różnic wynikających z planu studiów i programu kształcenia, które wyznacza Dziekan, kierując się

uzyskanymi przez studenta efektami uczenia się. Zasady potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza systemem szkolnictwa wyższego reguluje Uchwała Senatu UŁ nr 507 z 15.06.2015 r. w sprawie zasad, warunków i trybu potwierdzania w Uniwersytecie Łódzkim efektów uczenia się oraz sposobu powoływania i trybu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się. Umożliwiają one identyfikację tych efektów oraz ocenę ich adekwatności.

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Zawierają także przekazywanie studentom informacji zwrotnej na każdym etapie studiów. System weryfikacji końcowych efektów uczenia się obejmuje proces dyplomowania oraz badanie zawodowych losów absolwentów. Zasady i tryb dyplomowania określa Regulamin studiów.

Egzamin dyplomowy na I i II stopniu student zdaje po uzyskaniu wszystkich określonych dla ukończenia studiów punktów ECTS, a także pozytywnej oceny pracy dyplomowej, przed 3-osobową komisją. W związku z pandemią istnieje możliwość organizacji egzaminu dyplomowego w formie zdalnej. Zasady przeprowadzania zdalnych egzaminów dyplomowych reguluje Zarządzenie Rektora UŁ nr 79. Umożliwiają one identyfikację studenta i zapewniają bezpieczeństwo danych dotyczących studenta.

Na egzaminie licencjackim zadawane są dwa pytania, natomiast na egzaminie magisterskim – trzy. Jedno pytanie jest losowane z listy pytań dotyczących zagadnień objętych programem studiów. Lista pytań, które student losuje podczas egzaminu dyplomowego w pełni odnosi się do zagadnień związanych z kierunkiem studiów oraz realizowanych na nim specjalności. Potwierdza to także analiza treści losowo wybranych protokołów egzaminów dyplomowych. Na Wydziale obowiązują określone reguły dyplomowania oraz wymogi dotyczące przygotowywania prac dyplomowych. Weryfikacja tematów prac licencjackich i magisterskich odbywa się na forum Rady Konsultacyjnej kierunku finanse i rachunkowość. Każdy temat po akceptacji promotora jest przedmiotem dyskusji z Dyrektorem Instytutu, a następnie tematy przedkładane są Radzie Konsultacyjnej, co gwarantuje ich odpowiednią weryfikację i angażuje w ten proces przedstawiciele pracodawców.

Zespołowi oceniającemu udostępniono wykaz tematów prac licencjackich i magisterskich, które zostały obronione w minionym roku. Ich tematy w pełni lokują się w kanonie kierunku studiów. Ocena losowo wybranych prac potwierdza ich ogólny odpowiedni poziom. Ocena treści recenzji prac dyplomowych wykonanych przez opiekunów naukowych i recenzentów pozwala na stwierdzenie, że prace oceniane są obiektywnie. Nie stwierdzono częstych przypadków zawyżania ocen. Recenzje zostały sporządzone starannie i kompleksowo. Analiza stanu faktycznego wykazała, że w pracach rzadko cytowano pozycje literatury w języku obcym. ZO PKA **rekomenduje**, aby w wymogach przygotowania prac wskazać wykorzystanie „literatury światowej”, ponieważ tak jest sformułowane kryterium oceny pracy dyplomowej w części „Bibliografia i przypisy”

Wyszczególnienie metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów uczenia się w odniesieniu do poszczególnych modułów na kierunku finanse i rachunkowość zawarto w ich opisie. Prowadzący zajęcia informuje studentów o sposobach weryfikacji na pierwszych zajęciach z danego modułu, zaś informacje na ten temat znajdują się także w sylabusach.

Wiedza weryfikowana jest poprzez egzaminy, testy, sprawdziany pisemne oraz prezentacje. Umiejętności i kompetencje społeczne weryfikowane są poprzez odpowiedzi ustne, rozwiązywanie problemów na ćwiczeniach, projekty grupowe i indywidualne, gotowość do aktywności w dyskusjach. Uczelnia ogólnie zasady weryfikacji efektów określiła w regulaminie studiów.

Regulamin studiów określa zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne. Informacje zwrotne studenci otrzymują nie dłużej niż kilka dni po weryfikacji efektów. Uczelnia stosuje zasady rzetelnej oceny i weryfikacji efektów. Stawiane są takie same wymagania wszystkim studentom, prace egzaminacyjne są archiwizowane a studentom zapewnia się do nich dostęp, co sprawia, że system jest przejrzysty. Sprawdzenie i ocena przygotowania do prowadzenia działalności naukowej odbywa się poprzez seminarium dyplomowe i jego zaliczenie oraz ocenę pracy magisterskiej. Studenci z niepełnosprawnościami mają szanse na równe traktowania w zakresie weryfikacji efektów uczenia się. Mają także możliwość dostosowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do ich indywidualnych potrzeb.

Na I stopniu finansów i rachunkowości efekty uczenia się z języka obcego weryfikuje egzamin programowy na poziomie B2, który jest przeprowadzany centralnie dla wszystkich studentów na lektoratach językowych prowadzonych przez pracowników Studium Języków Obcych. Poziom B2+ weryfikowany jest w ramach zajęć prowadzonych na II stopniu studiów, głównie w języku angielskim, rzadziej w innych językach (np. niemieckim, rosyjskim). Analiza stanu faktycznego wykazała, że osiąganie efektów uczenia się w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2+ odbywa się poprzez wykłady do wyboru w języku angielskim. Zaliczenia tych zajęć odbywają się wprawdzie w języku angielskim w formie projektów oraz testu, jednak nie są one wystandaryzowane dla poziomu znajomości języka B2+. Zespół oceniający rekomenduje dokonanie stosownych zmian, aby każdy student mógł zweryfikować znajomość języka obcego na deklarowanym poziomie.

Prace etapowe i egzaminacyjne, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe związane z kierunkiem studiów, jak również pozycja absolwentów na rynku pracy potwierdzają osiąganie przez studentów zaplanowanych efektów nauczania i uczenia się. Prace etapowe odpowiadają zróżnicowanym poziomom trudności.

Potwierdzeniem osiągania przez studentów efektów uczenia się są również ich sukcesy związane z działalnością naukową – działalnością w kołach naukowych, udziałem w konkursach, publikacją artykułów naukowych oraz uczestnictwem w realizacji grantów badawczych. Studenci kierunku finanse i rachunkowość w latach 2016-20 osiągnęli liczne sukcesy, w tym 52 osiągnięcia naukowe, takie jak publikacje oraz czynny udział w konferencjach. Ponadto publikacje studentów znalazły się w wydawanych przez SKN Inwestor i SKN Progress magazynach Deal i Forward. Troje ze studentów kierunku realizowało granty naukowe pod opieką pracowników Instytutu Finansów, zaś 13 prac dyplomowych zostało nagrodzonych bądź wyróżnionych w konkursach na najlepsze prace dyplomowe.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydata na studia oraz zasady oceny postępu studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym kończenia studiów, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym.

System weryfikacji efektów uczenia się, wiarygodna ocena stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz stosowane metody weryfikacji i oceny, które są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się, a także motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, w tym w szczególności opanowania umiejętności analitycznych wykorzystywanych w pracy badawczej. Sposoby weryfikacji efektów kierunkowych i modułowych są adekwatne do specyfiki zajęć. Uwzględniają także poziom i specyfikę znajomości języka obcego. Proces dyplomowania jest adekwatny i specyficzny dla kierunku studiów. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się uwzględniają metody i techniki kształcenia na odległość.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Opiekę merytoryczną i dydaktyczną nad wizytowanym kierunkiem sprawuje Instytut Finansów. Z rozkładu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez kadrę dydaktyczną kierunku jednoznacznie wynika, że kwalifikacje kadry odpowiadają przyjętym efektom uczenia się. Najliczniej są reprezentowani przedstawiciele dyscypliny ekonomia i finanse: na 172 pracowników dyscyplinę ekonomia i finanse reprezentuje 136 osób, w tym 7 osób z tytułem profesora, 33 osób ze stopniem doktora habilitowanego, 71 osób ze stopniem doktora oraz 25 osób z tytułem magistra. Pozostali nauczyciele akademicki reprezentują inne dyscypliny: nauki socjologiczne – 18 osób, w tym 12 osób ze stopniem doktora oraz 6 osób doktora habilitowanego, nauki prawne (6 doktorów), nauki fizyczne (1 osoba ze stopniem doktora habilitowanego) oraz nauki o zarządzaniu i jakości. Kadra akademicka zatrudniona jest na etacie w ramach stosunku pracy.

Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie reprezentowanych dyscyplin, co w pełni umożliwia prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych.

Można potwierdzić, że nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia związane z dyscyplinami powiązаныmi z kierunkiem posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie tych dyscyplin. Wyrazem aktywności naukowej nauczycieli akademickich są publikacje. W latach 2016-2021 dorobek naukowy pracowników Instytutu Finansów obejmował 38 monografii, ponad 120 rozdziałów w monografiach, ok. 650 recenzowanych artykułów, w tym ponad 90 publikacji z Impact Factor oraz udział w prawie 440 konferencjach dydaktycznych i naukowych (w latach 2017-2020 głównie w zakresie dyscypliny ekonomia i finanse), udział w licznych grantach i projektach badawczych i dydaktycznych, członkostwo w radach naukowych i redakcjach czasopism naukowych.

Posiadanie przez nauczycieli akademickich oraz inne osoby prowadzące zajęcia kompetencji dydaktycznych, w tym związanych z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość umożliwiających prawidłową realizację zajęć, zostało w pełni potwierdzone w trakcie hospitacji prowadzonych przez zespół oceniający. Hospitacje wykazały wysoką sprawność nauczycieli akademickich w zakresie wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość. Zajęcia były prowadzone synchronicznie, ale jednocześnie wspomagane dodatkowymi materiałami wspomagającymi.

Analiza przydziału zajęć oraz obciążeń godzinowych poszczególnych nauczycieli akademickich potwierdza możliwość prawidłowej realizacji zajęć. Pracownicy Uczelni podkreślają, że przy obsadzie zajęć uwzględnia się zarówno posiadanie odpowiedniego dorobku naukowego, jak i doświadczenia w zakresie współpracy z praktykami z danego zakresu. Można potwierdzić także, że założenie takie jest realizowane. Wynika to z łącznej analizy załączników obejmujących szczegółowy wykaz wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne w roku akademickim 2020/2021 na kierunku wraz z opisem reprezentowanych dziedzin nauki i dyscypliny naukowej, a także dwóch załączników, w których przedstawiono przydział zajęć kadrze dydaktycznej ocenianego kierunku w latach 2020/2021 oraz 2021/2022. Nie stwierdzono uchybień w przydziale zajęć dydaktycznych.

Nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiające prawidłową realizację zajęć. Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, w tym obciążenie związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Realizacja zajęć, w tym prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jest na bieżąco kontrolowana. Uczelnia przedstawiła przykłady sprawozdań z hospitacji z lat 2017/2018 – 2021/2022 wraz z Uchwałą RW z dnia 28.09.2020 w sprawie procedury hospitacji zajęć na WSE UŁ.

Dobór nauczycieli uwzględnia ich dorobek naukowy, doświadczenie oraz osiągnięcia dydaktyczne. Efektywność systemu doskonalenia kadry i polityki kadrowej potwierdzają m.in. liczne awanse naukowe dydaktyków prowadzących zajęcia. Efektywność systemu doskonalenia kadry i polityki kadrowej potwierdzają m.in. liczne awanse naukowe dydaktyków prowadzących zajęcia. W latach 2016-2021 awanse naukowe dotyczyły 1 profesury, 4 habilitacji, 7 doktoratów. W ostatnich latach 8 absolwentów kierunku podjęło studia doktoranckie, natomiast 9 absolwentów zostało zatrudnionych na stanowisku asystenta w Instytucie Finansów.

Podstawową zasadą doboru i doskonalenia kadry na wizytowanym kierunku jest zapewnienie prawidłowej realizacji zajęć i osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, w tym nabywania przez nich kompetencji badawczych. Polityka kadrowa i system doskonalenia kadry są transparentne i oparte na zróżnicowanych narzędziach motywacyjnych wdrażanych zarówno na poziomie Uniwersytetu, Wydziału, jak i Instytutu. Zgodnie z regulaminem pracy UŁ pracodawca jest zobowiązany m.in. do: stosowania obiektywnych i sprawiedliwych kryteriów oceny pracowników oraz wyników ich pracy, równego traktowania w zakresie nawiązywania i rozwiązywania. Rekrutacja pracowników prowadzona jest na podstawie otwartych konkursów w oparciu o weryfikację zdobytych kompetencji i doświadczenia, w tym rozmowę kwalifikacyjną.

Aktywność naukowa pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na wizytowanym kierunku powiązana jest z zakresem i tematyką realizowanych zajęć. Potwierdzeniem wysokiej jakości pracy naukowej kadry są liczne nagrody naukowe i dydaktyczne. Pracownicy aktywnie uczestniczą także w rozwoju naukowym młodej kadry prowadzącej zajęcia m.in. poprzez promowanie doktoratów w dyscyplinie ekonomia i finanse. Część kadry dydaktycznej kierunku stanowią osoby łączące działalność badawczo-dydaktyczną z pracą zawodową. Prowadzenie zajęć przez dydaktyków mających doświadczenie zawodowe poza Uczelnią jest bardzo pozytywnie oceniane przez studentów. W dobie pandemii bardzo ważny obszar wsparcia pracowników Uniwersytetu stanowiły bezpłatne szkolenia/warsztaty dotyczące narzędzi nauczania zdalnego, oferowane przez Wydział oraz Uniwersytet, których intensyfikacja miała miejsce od momentu przejścia na nauczanie zdalne w marcu 2020 r. Pracownica Katedry Informatyki Ekonomicznej pełniła funkcję Wydziałowego koordynatora ds. kształcenia e-learningowego. Prowadziła również (wspólnie z innymi pracownikami UŁ) warsztaty, szkolenia, webinaria dla pracowników Wydziału (i innych jednostek) w zakresie Moodle i MS Teams. Od marca 2020 r. zorganizowano liczne kursy w tym zakresie, wśród których wymienić można warsztaty: „Moodle podstawowe narzędzia”, „Moodle średniozaawansowany”, „Testy i quizy na platformie Moodle – szkolenie online”, „Aktywność Frekwencja w Moodle”, „Aktywność Lekcja w Moodle jako narzędzie do przygotowania treści kursu”, „Zaawansowane metody oceniania w Moodle”, „Ankiety, badania, kwestionariusze, głosowania”, „MS Teams w nauczaniu zdalnym i mieszanym”, „Office 365 – Tworzenie testów w MS Forms”, „MS Teams. Projektowanie spotkań z głosowaniami”, „Kluczowe czynniki motywacji w e-learningu”, „Jak słuchać, żeby studenci mówili”, „Aktywizujące metody w kształceniu online”. W aktywnościach tych brali udział pracownicy zaangażowani w kierunek. Dodatkowo wszyscy pracownicy Wydziału mają bezpłatny dostęp do materiałów edukacyjnych dotyczących dydaktyki w trybie zdalnym.

Kadra dydaktyczna kierunku (25 osób) brała udział w różnych szkoleniach, takich jak:

- szkolenie „Zarządzania wielokulturowością” w ramach projektu „Budowanie kompetencji”, Biuro Współpracy z Zagranicą, Uniwersytet Łódzki, 10.02.2021,
- szkolenie „Świadomość niepełnosprawności”, Akademickie Centrum Wsparcia, Uniwersytet Łódzki, 19.02.2021,
- webinar „Współpraca w zespołach międzypokoleniowych. Rozwój komunikacji między pokoleniami XYZ”, Human Skills, 06.07.2021,
- kurs „Innowacyjne metody pracy ze studentami z wykorzystaniem TI”, 12-16.10.2020 r. (kurs organizowany przez Uniwersytet Łódzki),
- szkolenie pn. „Zarządzanie zagrożeniami uczestnictwa w środowisku sieciowym – wykładowca – student” (MEIN/DIR/IWDD/155/PZU/2021/13),
- szkolenie „Metodyka kształcenia online” (15.03-16.03.2021). Szkolenie w ramach projektu pn. „Budowanie kompetencji kadry akademickiej i administracyjnej oraz podnoszenie zdolności instytucjonalnej w zakresie umiędzynarodowienia Uniwersytetu Łódzkiego”,
- kurs „Jak zaprojektować zajęcia mieszane” (04.05-17.05.2020). Kurs w ramach projektu pn. „Doskonałość naukowa kluczem do doskonałości kształcenia”,
- szkolenia organizowanych w ramach projektu pn. „Doskonałość naukowa kluczem do doskonałości kształcenia”, „Nie bójmy się technologii” (22.03.2021); „Rozwój innowacyjnych kompetencji

dydaktycznych” (26.03.2021); „Jak prowadzić zajęcia na Moodle” (30.03.2021); „Jak projektować zajęcia mieszane” (blended learning) (09.04.2021); „Efektywne prezentowanie treści dydaktycznych” (28.04.2021); „Innowacyjne metody pracy ze studentami z wykorzystaniem IT” (10.05.2021),

– udział w konferencji „Dydaktyka finansów na 6kierunku finanse i rachunkowość”, UE Wrocław 2009; wystąpienie: „Nowy system studiów na kierunku finanse i rachunkowość na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ”,

– uczestnictwo w webinarze nt. aktywizacji studentów na zajęciach organizowanym przez Centrum e-Learningu AGH pn. „Za ekranem cichosza...Czyli jak służyć, żeby studenci mówili” (20.04.2021 r.),

– szkolenie „Przygotowanie materiałów dydaktycznych i metodyki kształcenia w języku obcym” w ramach projektu „Budowanie kompetencji kadry akademickiej i administracyjnej oraz podnoszenie zdolności instytucjonalnej w zakresie umiędzynarodowienia Uniwersytetu Łódzkiego” (BUILD UP), 05.06, 07.06.2019,

– szkolenie pn. „Podstawy rachunkowości dla kandydatów na księgowego”, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (2017),

– szkolenie pn. „Międzynarodowe Standardy Rachunkowości”, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (2021),

– certyfikowany kurs SPSS (PS IMAGO)-2018,

– webinary i kursy MOOCs (m.in.: „Sustainable finance”, „Zielona przyszłość sektora finansowego”, „Strategia ESG w sektorze bankowym”, „Climate Risk Management”, „Digital Banking Trends and Predictions”, „Capital modelling – 2021-2022”),

– kurs IV stopnia „Dyplomowany księgowy”,

– seminarium „(R)ewolucja podatkowa Polskiego Ładu jak wpłynie na Twój biznes”,

– kurs ze sporządzania rachunku przepływów pieniężnych (Cash-Flow) i wykorzystania jego kondycji finansowej,

– „Rentgen Otwartych Zasobów”, Centrum e-Learningu AGH

– szkolenie pn. „Zarządzanie wielokulturowością”.

Istotny jest również udział pracowników w innych certyfikowanych szkoleniach dotyczących oprogramowania wykorzystywanego w trakcie zajęć dydaktycznych i pracy badawczej, jak również podnoszenie kompetencji językowych.

Nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia są oceniani przez studentów. Wyniki semestralnych ankiet studenckich oceniających poszczególne zajęcia dydaktyczne umożliwiają ocenę jakości kształcenia i poziom spełniania obowiązków dydaktycznych. Wyniki ankiet corocznie omawiane są na zebraniach katedr. Ocena stała się podstawą do korekty programu uczenia (w roku 2020/2021) oraz bieżącej korekty treści programowych, zasad weryfikacji efektów uczenia oraz obsady zajęć. Przedstawiciel studentów jest członkiem Rady Konsultacyjnej kierunku, bierze udział w jej posiedzeniach, ma możliwość przekazania na bieżąco uwag, omówienia kwestii problemowych z członkami Rady.

Realizowane były również projekty dydaktyczne. W latach 2016-2021 były to: projekty Erasmus+ – partnerstwa strategiczne odpowiedzialne za wypracowanie nowych rozwiązań edukacyjnych:

Empowering VET Teachers – Innovative & Enhanced CPD for Newly Qualified VET Teachers Working with Migrant Students, 2018-2020; Europe Managing Innovative Networks for the Development of Systemic Entrepreneurship Targets, 2018-2022; European PhD Hub, 2017-2020; #empl-oi – European Mobility Placements for Open Innovation, 2015-2018, doskonałość naukowa kluczem do doskonałości kształcenia, projekt z komponentem dydaktycznym, NCBiR, 2019-2020.

Wielu dydaktyków posiada także doświadczenie praktyczne zdobyte poza Uczelnią. Współpracują z takimi instytucjami, jak: Bank Światowy, Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Finansów, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Łodzi. Współpracują również z firmami badawczymi i konsultingowymi w zakresie projektów badawczych i wdrożeniowych prowadzonych na zlecenie instytucji publicznych i niepublicznych. Doświadczenia te pozwalają na lepsze rozpoznanie potrzeb rynku pracy i dostosowanie do nich zakresu i sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Polityka kadrowa w Uczelni oraz system doskonalenia kadry jest transparentny i oparty na zróżnicowanych narzędziach motywacyjnych wdrażanych zarówno na szczeblu Dyrektorów Instytutów, jak i Dziekana Wydziału. Rekrutacja pracowników prowadzona jest na podstawie otwartych konkursów w oparciu o weryfikację zdobytych kompetencji i doświadczenia, w tym rozmowę kwalifikacyjną. Podstawowym kryterium doboru kadr jest dbałość o pozyskanie kompetentnych pracowników dbających o osiąganie założonych efektów uczenia. Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, w tym obciążenie związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwia prawidłową realizację zajęć i jest zgodne z wymaganiami.

Realizowana polityka kadrowa umożliwia kształtowanie kadry prowadzącej zajęcia zapewniające prawidłową ich realizację, sprzyja stabilizacji zatrudnienia i trwałemu rozwojowi nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, kreuje warunki pracy stymulujące i motywujące członków kadry prowadzącej kształcenie poprzez system nagród. Kluczowe ogniwa systemu doskonalenia kadry i motywacji do rozwoju zawodowego stanowią: system okresowej oceny pracowników, dokonywany w obszarze naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym oraz system premiowania, w tym nagrody Rektora.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz formy pomocy ofiarom. Pozostaje w zgodzie z dokumentami, takimi jak: Zarządzenie nr 1 Rektora UŁ z dn. 4.10.2018 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji postępowania w przypadku zagrożenia niebezpiecznymi działaniami niekonwencjonalnymi i terrorystycznymi w obiektach i na terenie Uniwersytetu Łódzkiego; Zarządzenie nr 84 Rektora UŁ z dn. 25.06.2019 r. w sprawie wprowadzenie zasad bezpiecznego i higienicznego korzystania z infrastruktury, w tym z wyposażenia technicznego UŁ oraz zasad postępowania w razie wypadku lub awarii; Zarządzenie nr 198 Rektora UL z dn. 9.09.2021 r. w sprawie zmiany sposobu prowadzenia działalności Uniwersytetu Łódzkiego w warunkach epidemii, wywołanej wirusem SARS-CoV-2 (ze zm.); Zarządzenie nr 35 Rektora UŁ z dn. 5.12.2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przeciwdziałania mobbingowi.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Analiza dorobku naukowego kadry kierunku pozwala jednoznacznie potwierdzić, że nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie dyscyplin naukowych, do których przypisano kierunek, co pozwala na prawidłową realizację zajęć. Jednoznacznie pozytywnie można ocenić strukturę kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów umożliwiającą prawidłową realizację zajęć. Uczelnia wspiera kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich. Kadra jest dobrze przygotowana do prowadzenia zajęć na odległość.

Uwzględniając bardzo dużą liczbę zaangażowanych nauczycieli akademickich, innych osób prowadzących zajęcia i ograniczoną liczbę studentów, nie pojawia się problem nadmiernego obciążenia kadry zajęciami na kierunku. Przydział zajęć w pełni umożliwia prawidłową realizację zajęć. Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia można ocenić jako transparentny, a analiza obsady poszczególnych zajęć potwierdziła, że jest on adekwatny do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć. Dorobek naukowy i doświadczenie zaangażowanych nauczycieli akademickich pozwalają studentom osiągnąć wszystkie zakładane efekty uczenia się. Realizowana polityka kadrowa umożliwia kształtowanie kadry właściwie odpowiadającej potrzebom kształcenia na kierunku. Nie budzi wątpliwości stabilizacja zatrudnienia i dynamiczny rozwój naukowy nauczycieli akademickich.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny funkcjonuje na terenie obejmującym 8 budynków zlokalizowanych w sercu Łodzi, przy ul. POW 3/5, Rewolucji 1905 r. nr 37/39, Rewolucji 1905 r. nr 39 i Rewolucji 1905 r. nr 41/43. Budynki są ze sobą połączone w jeden kampus. Łączna powierzchnia budynków (netto) wynosi 25 890 m², w tym 15 502 m² powierzchni użytkowej. Baza dydaktyczna Wydziału obejmuje: salę Rady Wydziału, 3 aule wykładowe (w tym aulę główną mieszczącą 400 osób), 49 pracowni multimedialnych, 1 salę przeznaczoną do nagrań i transmisji na żywo w warunkach studyjnych, 17 pracowni komputerowych, 2 sale do nauki cichej, 10 sal seminaryjnych. Daje to łączną liczbę 82 nowoczesnie wyposażonych pomieszczeń dydaktycznych zapewniających wysoki komfort studiowania. Na potrzeby licznych na wydziale studenckich kół naukowych przeznaczono 12 sal.

Na terenie Wydziału mieszczą się parkingi dla pracowników i studentów: rowerowe oraz samochodowe z wydzielonymi miejscami dla osób z niepełnosprawnościami. Znajduje się tam także teren zielony z budkami lęgowymi dla ptaków, pasieką oraz oczkiem wodnym.

Dedykowana studentom wizytowanego kierunku jest Pracownia Refinitiv Research Zone (Thomson Reuters), wykorzystywana w ramach zajęć pn. Akademia Refinitiv Eikon (zajęcia na 3 roku studiów I stopnia). Jest wyposażona w 12 stanowisk komputerowych z zainstalowaną aplikacją Thomson Reuters Eikon umożliwiającą studentom dostęp do danych w czasie rzeczywistym oraz danych historycznych z ponad 400 rynków giełdowych i pozagiełdowych. **Rekomenduje** się szersze wykorzystanie posiadanej bazy w zajęciach pogłębiających wybrane zagadnienia merytoryczne z programu studiów na ocenianym kierunku.

Zajęcia na kierunku są prowadzone z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania dostępnego na zasadach otwartej licencji producenta lub na podstawie licencji zapewnionej przez Wydział. Wydział zapewnia studentom i wykładowcom dostęp do oprogramowania wykorzystywanego w procesie kształcenia oraz w pracy naukowej: pakiet MS Office 365 – dostępny dla wszystkich pracowników oraz studentów w ramach licencji ogólnouczelnianej. Dodatkowo pakiety oprogramowania dostępne w ramach programu Azure Dev Tools for Teaching, takie jak: system operacyjny Windows, środowisko programistyczne Visual Studio, serwer baz danych SQL Server, Machine Learning Server, Microsoft R Server, Visio Professional, Access; PS Imago (SPSS), Statistica, EsriARCGIS,TEES-6.

Studenci na kierunku finanse i rachunkowość poszerzają swoją wiedzę, zdobywają doświadczenie i kompetencje zawodowe, pracując na nowoczesnym oprogramowaniu biznesowym. Na zajęciach na wizytowanego kierunku najczęściej wykorzystywane jest następujące oprogramowanie:

- MsOffice, do którego każdy student ma dostęp w ramach zakupionej licencji przez UŁ;
- GRETL – freeware, program dostępny dla każdego studenta;
- SAP –program dostępny dla każdego studenta z licencją on-line; jest to wersja akademicka przeznaczona do celów edukacyjnych; zajęcia prowadzone są od semestru letniego roku akademickiego 2015/2016; początkowo program zainstalowany był wyłącznie na komputerach w pracowni Wydziału, ale od semestru letniego roku akademickiego 2019/2020 w celu przystosowania się do warunków pracy zdalnej zajęcia prowadzone są on-line; studenci mają możliwość korzystania z programu SAP Fiori na dowolnym komputerze również poza Uczelnią; studenci otrzymują numery kont user oraz hasła dostępu w celu wejścia przez stronę internetową do aplikacji SAP Fiori;
- Rewizor GT – zakupiona licencja w salach wykładowych; jest dostępna pełna funkcjonalność tego programu; studenci na pierwszych zajęciach zapoznają się z możliwością zainstalowania wersji demo programu do celów edukacyjnych na 45 dni, która zapewnia pełną funkcjonalność programu; ta możliwość była wykorzystywana w pracy zdalnej, dzięki czemu prowadzący zajęcia mogli po wykonaniu operacji na swoim komputerze sprawdzić ekrany studentów i ich postępy w pracy;
- Thomson Reuters (Refinitiv) – oprogramowanie dla zarządzających i analityków finansowych do monitorowania i badania danych finansowych; zapewnia dostęp do danych w czasie rzeczywistym i danych historycznych, wiadomości rynkowych, podstawowych danych fundamentalnych, danych makroekonomicznych oraz narzędzi analitycznych i kalkulatorów; moduł Akademia Thomson Reuters; w trakcie pracy zdalnej studenci zapoznawali się z funkcjonalnością oprogramowania poprzez udostępnienie ekranu przez prowadzącego i filmy instruktażowe;
- InsERT Gratyfikant – program w wersji demonstracyjnej instalowany przez wszystkich studentów;

- E-Deklaracje PIT i CIT – oprogramowanie rozprowadzane na licencji freeware sygnowane przez Ministerstwo Finansów;
- PS Imago – program z licencją dostępną dla studentów i możliwością zainstalowania oprogramowania na własnym komputerze;
- Statistica – program z licencją dostępną dla studentów i możliwością zainstalowania oprogramowania na własnym komputerze.

Studenci odbywający praktyki pracują w nowoczesnym środowisku biznesowym opartym na wysokiej klasy sieciach teleinformatycznych i bazodanowych. W ramach realizowanych praktyk pracują w środowisku CRM w chmurze z programami finansowymi oraz rachunkowymi, z programami dotyczącymi archiwizacji danych oraz innymi programami wewnętrznymi przedsiębiorstw. W ramach praktyk odbywanych w bankach studenci wdrażani są w obsługiwaniu procesów bankowych zgodnie z metodyką LEAN.

Wykorzystywane w procesie dydaktycznym specjalistyczne oprogramowanie jest sprawne, nowoczesne, nieodbiegające od aktualnie używanych w działalności naukowej oraz umożliwia prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. Uczelnia przedstawiła dokumentację w zakresie wyposażenia technicznego sal, liczby stanowisk badawczych, komputerowych, jak również liczby licencji na specjalistyczne oprogramowanie, które są dostosowane do liczby studentów oraz liczebności grup oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielne wykonywanie czynności badawczych przez studentów. Stworzone i utrzymywane warunki infrastrukturalne dla funkcjonowania wizytowanego kierunku umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności oraz prawidłową realizację zajęć.

Studenci wizytowanego kierunku oraz nauczyciele akademicy mają do dyspozycji zasoby Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego oraz Biblioteki Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, która jest zlokalizowana na terenie kampusu Wydziału. Obie biblioteki wyposażone są w zintegrowane systemy umożliwiające przeglądanie i zamawianie wybranych pozycji online.

Pomieszczenia dydaktyczne są wyposażone w sprzęt i oprogramowanie adekwatne do ich przeznaczenia. Dostępna baza umożliwia elastyczne planowanie i realizację zajęć w terminach dogodnych zarówno dla pracowników, jak i studentów z zachowaniem wymogów BHP oraz Ppoż.

Na terenie Wydziału działają dwie sieci bezprzewodowe. Sieć EKSOC dostępna dla pracowników Wydziału oraz sieć EDUROAM dla pracowników i studentów posiadających konto użytkownika Active Directory UŁ. Konto Active Directory posiadają wszyscy studenci. W procesie dydaktycznym na wizytowanym kierunku wykorzystywane są następujące platformy informacyjno-komunikacyjne:

- Platforma USOS – dostęp do platformy mają wszyscy pracownicy oraz studenci poprzez konto Active Directory;
- Platforma Zdalnego Kształcenia e-Campus – dostęp do platformy mają wszyscy pracownicy oraz studenci poprzez konto Active Directory;
- Microsoft Teams – dostęp do platformy mają wszyscy pracownicy oraz studenci poprzez konto Office365 zintegrowane z kontem Active Directory.

Platforma USOS służy do komunikacji pomiędzy studentem, wykładowcą a Centrum Obsługi Studenta. Jest wykorzystywana między innymi do: przekazywania informacji o programach

prowadzonych zajęć (sylabusy), informowania o planach zajęć, udostępniania danych kontaktowych wykładowców, w tym o ich dyżurach, komunikacji grupowej przez usługę poczty mailingowej, informowania o wystawianych ocenach i przebiegu toku studiów. Platforma Zdalnego Kształcenia e-Campus UŁ jest wykorzystywana do kształcenia asynchronicznego, jak również do odbywania szkoleń wynikających z regulaminu studiów, np. szkolenia bibliotecznego, BHP (zgodnie z Zarządzeniem nr 109 Rektora UŁ z dnia 16.09.2019 r.), szkolenia prawo autorskie, a także do przeprowadzania językowych testów diagnostycznych. Aplikacja Microsoft Teams jest wykorzystywana do komunikacji między wykładowcą a studentem w czasie rzeczywistym. Jest używana również do działalności i komunikacji naukowej między pracownikami uczelni i studentami. Realizacja zajęć zdalnych odbywa się głównie przy użyciu aplikacji Teams oraz Platformy e-Campus jako aplikacji wspomagającej. Oba narzędzia służą do udostępniania materiałów dla studentów, sprawdzania wiedzy poprzez quizy, zadania, ankiety, głosowania, dyskusję, a także do monitorowania aktywności studentów. Pozwalają również uzyskać opinie o jakości prowadzonych zajęć i uaktywnić studentów w trakcie zajęć.

We wszystkich budynkach Wydziału zastosowano udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami. Poruszanie się po Wydziale ułatwiają szerokie korytarze, podjazdy, windy oraz dźwigi wewnętrzne i zewnętrzne. Ponadto dwie aule (D208 oraz D207) wyposażone są w pętle indukcyjne dla osób słabosłyszących. Umożliwiają one osobie niedosłyszącej odbiór nieskazitelnie czystego i wyraźnego dźwięku poprzez cewkę telefoniczną (T), w którą wyposażony jest niemal każdy aparat słuchowy. W czytelni biblioteki Wydziału stworzone zostały stanowiska dla osób z niepełnosprawnościami, wyposażone w rozwiązania techniczne wspomagające pracę (OCR, klawiatura specjalistyczna, trackball, nakładka na klawiaturę, monitor brajlowski). Sanitariaty dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami mieszczą się w budynku T (I, II piętro), w budynku C (parter) oraz na parterze budynku E. Sanitariaty dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami mieszczą się natomiast w budynkach auli (I, II piętro), w C budynku (parter) oraz w części E budynku Centrum Informatyczno-Ekonometrycznym (parter). W czytelni biblioteki Wydziału w ramach stanowiska dla osób z niepełnosprawnościami zainstalowane zostały: oprogramowanie powiększające, udźwiękawiające i przetwarzające znaki z postaci graficznej do tekstu (OCR) – dla osób niewidomych i słabowidzących; klawiatura specjalistyczna Maltron dla osób z niepełnosprawnością kończyn górnych; trackball (specjalistyczna myszka) ułatwiająca precyzyjne poruszanie kursorem osobom z niepełnosprawnością; nakładka na klawiaturę ułatwiająca precyzyjne posługiwanie się nią osobom np. z drżeniami dłoni; monitor brajlowski Focus dla osób niewidomych.

Na terenie kampusu mieści się Biblioteka Wydziałowa, która zajmuje powierzchnię 1331,5 m², przy czym czytelnia stanowi 366,3 m² jej powierzchni z 32 miejscami dla czytelników. W celu poprawy jakości pracy i tworzenia bezpiecznej i nowoczesnej powierzchni do magazynowania książek od roku 2018 magazyn biblioteki jest sukcesywnie wyposażany w nowe regały (w ostatnich latach zakupiono ok. 40 regałów za kwotę ponad 50 000 zł). Biblioteka w pełni zaspokaja potrzeby dydaktyczne Wydziału poprzez gromadzenie i udostępnianie (zarówno w formie tradycyjnej, jak i zdalnej) corocznie aktualizowanego księgozbioru.

Na terenie Biblioteki znajduje się książkomat, stanowiska do samodzielnego wypożyczania oraz wrzutnia. W okresie pandemii Biblioteka oferowała skanowanie materiałów (do 30 stron) zamówionych przez pracowników, doktorantów i studentów. W Bibliotece działa wypożyczalnia międzybiblioteczna oferująca możliwość zamówienia wybranych pozycji książkowych z innych bibliotek w Polsce. Biblioteka Wydziałowa jest biblioteką naukowo-dydaktyczną o profilu ekonomicznym i socjologicznym. Księgozbiór wprowadzony jest do systemu bibliotecznego

„Symphonia”, dzięki czemu czytelnicy mogą przeglądać i zamawiać książki drogą on-line. Księgozbiór liczy 89 341 woluminów książek i 377 tytułów czasopism (stan na 31.12.2020 r.). Podzielony jest na kolekcje: ekonomiczną, socjologiczną i tzw. księgozbiór „W” (wieloegzemplarzowy, głównie podręczniki). Biblioteka zapewnia dostęp czytelnikom do księgozbioru. Książki można wypożyczać do domu oraz korzystać na miejscu w Czytelni. Zamawianie książek odbywa się drogą elektroniczną, zapewniany jest dostęp do katalogów on-line na 8 stanowiskach w wypożyczalni. Czytelnia oferuje 31 miejsc przeznaczonych do nauki, 23 stanowiska komputerowe z dostępem do elektronicznych baz naukowych, w tym dwa stanowiska dostosowane do pracy w języku angielskim oraz jedno stanowisko do pracy dla osób z niepełnosprawnościami narządów wzroku, słuchu oraz ograniczoną sprawnością ruchu. Czytelnia umożliwia wolny dostęp do nowości książkowych, które są ułożone wg działów oraz bieżących czasopism i niektórych tytułów archiwalnych. Aby ułatwić studentom wypożyczanie i zwrot książek, zainstalowano książkomat i wrzutnię, czynne przez 7 dni w tygodniu w godzinach 7:00-21:00.

Pracownicy i studenci uzyskują dostęp do czasopism – 12 tytułów, które w wersji drukowanej zostały zgromadzone w ramach darów i wymiany. Pracownicy i studenci uzyskują dostęp ze strony internetowej do Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego (która posiada 2.5 mln. woluminów, bez bibliotek wydziałowych) do 20 baz ogółem, w tym 19 baz pełnotekstowych, m.in.: ACM Digital Library; EBSCOhost; IEEXplore Digital Library; OECD iLibrary; Web of Science oraz ScienceDirect.

Książki z zakresu finansów i rachunkowości obejmują 7203 woluminy (stan na 11.11.2021 r.). W okresie od 2019-2021 r. zakupiono ok. 730 woluminów monografii. Zasoby biblioteczne są zgodne co do aktualności, zakresu tematycznego, a także formy wydawniczej z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności oraz prawidłową realizację zajęć. Dodatkowo zasoby biblioteczne obejmują piśmiennictwo zalecane w sylabusach w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania i uczenia się oraz liczby studentów.

Infrastruktura informatyczna i oprogramowanie stosowane w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są unowocześniane i aktualizowane. Zapotrzebowanie na sprzęt jest na bieżąco monitorowane przez kierowników katedr. Potrzeby w zakresie rozwoju bazy dydaktycznej identyfikowane są na podstawie badania opinii i potrzeb społeczności Wydziału – pracowników i studentów. Odbywają się one cyklicznie i przeprowadzane są przez Sekcję ds. Oferty Dydaktycznej i Jakości Kształcenia (Centrum Kształcenia). Wprowadzono system ankietyzacji studentów i pracowników. Ankieta w systemie USOS kierowana jest do studentów i realizowana na koniec każdego semestru danego roku akademickiego. Wyniki ankiety dostarczają informacji m.in. jak studenci postrzegają działanie biblioteki oraz infrastrukturę Wydziału (m.in. wyposażenie sal dydaktycznych, dostępność komputerów i internetu, udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami, czystość pomieszczeń itp.). Ankieta pn. „Tu studiuję” została realizowana w latach 2017/2018 i 2018/2019 jako badanie audytoryjne przeprowadzane wśród studentów kończących pierwszy i ostatni rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia. Jest to badanie obszerne, przekrojowe dotyczące takich obszarów, jak: przystosowanie budynków Wydziału do potrzeb studentów, organizacja studiów, obsługa administracyjna studentów, komunikacja ze studentami, działanie Biblioteki czy oferta wyjazdów w ramach programów mobilnościowych. Pracownicy swoje zdanie o warunkach pracy i komunikacji mogą wyrazić w ankiecie pn. „Wydział Ekonomiczny moim miejscem pracy” oraz za pośrednictwem platformy intranetowej.

Monitoring potrzeb związanych z infrastrukturą dydaktyczną i naukową odbywa się również poprzez partycypacyjne współdecydowanie o kierunkach przekształceń przestrzeni Wydziału (w ramach wydziałowego „budżetu obywatelskiego”). Na przełomie czerwca/lipca 2020 r. przeprowadzone zostało także internetowe badanie ankietowe skierowane do pracowników i doktorantów na temat pracy zdalnej w opiniach pracowników Uniwersytetu Łódzkiego. Dzięki niemu możliwe było zdiagnozowanie problemów, jakich doświadczyli pracownicy w pracy zdalnej i przygotowanie zestawu rekomendacji oraz szkoleń odpowiadających zgłaszanym potrzebom. Dodatkowo w roku akademickim 2020/2021 przeprowadzone zostało badanie dotyczące przebiegu zajęć zdalnych, w tym wykorzystywanych metod, narzędzi i sprawności nauczania.

Doskonalenie i rozwój systemu biblioteczno-informacyjnego odbywa się na podstawie potrzeb zgłaszanych przez pracowników i studentów (zwłaszcza w zakresie dostępu do książek zagranicznych) oraz monitoringu pojawiających się nowości wydawniczych. Pracownicy prowadzący zajęcia na wizytowanym kierunku są zobowiązani do corocznej weryfikacji adekwatności (w tym aktualności) i dostępności literatury zalecanej w sylabusach w zasobach bibliotecznych lub ogólnodostępnych zasobach internetowych.

Ponadto corocznie kierowane jest w tej sprawie zapytanie drogą elektroniczną. W 2018 roku wśród czytelników Biblioteki została przeprowadzona ankieta na temat satysfakcji użytkowników. Dzięki badaniu w Czytelni został zainstalowany skaner, studentom udostępniono komputer z drukarką i zainstalowano potrzebne do pracy oprogramowanie. Co roku prowadzone są również szkolenia dotyczące dostępnych baz bibliotecznych.

Monitorowanie bazy dydaktycznej wykonywane jest przez pracowników Centrum Administracyjno-Technicznego. Każdego roku dokonuje się przeglądu technicznego infrastruktury i sprzętu. Wszelkie naprawy wykonywane są na bieżąco, zaś modernizacje i remonty według zatwierdzonych planów remontowych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Uczelnia stwarza bardzo dobre warunki infrastrukturalne w stosunku do potrzeb dydaktycznych na kierunku. Pomieszczenia dydaktyczne obejmują aule, pracownie multimedialne, studio nagrań, pracownie komputerowe, sale do cichej nauki, sale seminaryjne i wykładowe. Wszystkie sale dydaktyczne są wyposażone w rzutniki, ekrany, nagłośnienie i dostęp do internetu. Wykorzystywane w procesie dydaktycznym specjalistyczne oprogramowanie jest sprawne, nowoczesne, nieodlegające od aktualnie używanych w działalności naukowej oraz umożliwia prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. We wszystkich budynkach studenci mogą korzystać z bezpłatnego Wi-Fi. Zapewniony jest dostęp do wirtualnych laboratoriów i specjalistycznego oprogramowania wspomagającego kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Biblioteka wydziałowa jest biblioteką naukowo-dydaktyczną o profilu ekonomicznym i socjologicznym, w pełni zapewniająca zasoby biblioteczne potrzebne na kierunku. Zasoby biblioteczne są zgodne co do aktualności, a także formy wydawniczej, z potrzebami procesu

nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności oraz prawidłową realizację zajęć.

Biorąc pod uwagę zarówno istniejące procedury, jak i liczne realne działania związane z rozwojem infrastruktury dydaktycznej i informatycznej, w pełni można potwierdzić, że w Uczelni prowadzone są okresowe przeglądy infrastruktury z udziałem studentów i nauczycieli akademickich, a ich wyniki są wykorzystywane do doskonalenia infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Specjalnie przeznaczona dla studentów wizytowanego kierunku jest Pracownia Refinitiv Research Zone (Thomson Reuters). Jest ona wyposażona w 12 stanowisk komputerowych z zainstalowaną aplikacją Thomson Reuters Eikon umożliwiającą studentom dostęp do danych w czasie rzeczywistym oraz danych historycznych z ponad 400 rynków giełdowych i pozagiełdowych.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Absolwent kierunku nabywa kwalifikacje umożliwiające mu wykonywanie zawodu finansisty, a szczególnie analityka finansowego lub księgowego. Po ukończeniu studiów absolwenci przygotowani są do podjęcia pracy w instytucjach finansowych, działach finansowych przedsiębiorstw różnych branż, administracji publicznej czy organizacji niekomercyjnych.

W zależności od wybranej specjalności na studiach I stopnia lub modułu – na studiach II stopnia student pogłębia wiedzę i rozwija umiejętności w zakresie preferowanych obszarów finansów lub rachunkowości, np. zarządzania finansami przedsiębiorstw, inwestycji kapitałowych, bankowości, strategii podatkowych, audytu i kontroli wewnętrznej, co ukierunkowuje go na wyspecjalizowane obszary przyszłej działalności zawodowej.

Istotną rolę w procesie opracowania koncepcji programów kształcenia i jej doskonalenia pełnią interesariusze zewnętrzni – przedstawiciele praktyki gospodarczej tworzący Wydziałową Radę Biznesu oraz wchodzący w skład Rady Konsultacyjnej kierunku. Warto również podkreślić, że część kadry dydaktycznej kierunku funkcjonuje w środowisku biznesowym, łącząc działalność naukową i dydaktyczną z pracą w instytucjach otoczenia społeczno-gospodarczego.

W skład Rady Biznesu wchodzi przedstawiciele sektora przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych. Poprzez członkostwo w Radzie Biznesu (na podstawie powołania) stają się oni oficjalnymi partnerami Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego. W Radzie Biznesu uczestniczą:

– przedstawiciele podmiotów z otoczenia społeczno gospodarczego : Łódzki Dom Biznesu, Bluerank, Consulting4startup, mBank, Danfoss Poland Sp. z o.o., Team Connect Sp. z o.o., Dom Jubilerski A&A, EY, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Infosys Poland Sp. z o.o., Kastor S.A., ING Bank Śląski S.A.,

SWM, Narodowy Bank Polski, LONG TERM MANAGEMENT Sp. z o.o., Philips Polska, Polskapers Sp. z o.o. Oddział Prasa Łódź, PwC, Robotnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa „Bawełna” w Łodzi, TPnets, Toya Sp. z o.o., CERI International, Truvant Europe Sp. z o.o.;

– przedstawiciele Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ: Prodziekan ds. współpracy z zagranicą, Pełnomocnik Dziekana ds. studenckich praktyk i współpracy z otoczeniem.

Przedstawiciele podmiotów partnerskich wchodzących w skład Rady współpracują z Wydziałem w kilku obszarach:

- naukowym, np. podjęcie wspólnych projektów naukowych, współorganizacja konferencji, warsztatów i seminariów naukowych, wykłady gościnne praktyków gospodarki,
- edukacyjnym, np. organizowanie miejsc praktyk dla studentów, współudział w przygotowywaniu oferty edukacyjnej Wydziału, dostosowywanie programów nauczania do potrzeb rynku pracy, współudział w przygotowywaniu materiałów dydaktycznych opartych o przykłady rzeczywistych praktyk biznesowych,
- biznesowym, np. organizacja warsztatów i szkoleń biznesowych, komercjalizacja wyników badań naukowych,
- promocyjno-marketingowym, np. spotkania ze studentami, udział w prestiżowych wydarzeniach Wydziału.

Projekty i inicjatywy Rady Biznesu są dokumentowane na stronie internetowej Rady. Znajdują się tam również jej aktualny skład osobowy, podmioty reprezentowane w Radzie, misja, cele i zadania. Rada Biznesu spotyka się regularnie, zazwyczaj raz w miesiącu. Dodatkowo organizowane są spotkania przewodniczącego Rady Biznesu z przedstawicielami Wydziału. Ze względu na niesformalizowany sposób jej funkcjonowania spotkania te nie są protokołowane, jednak przed każdym zebraniem przygotowany jest jego program.

Kolejnym istotnym ciałem mającym wpływ na zakres i jakość kształcenia na kierunku działającym we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest Rada Konsultacyjna. To ciało opiniodawczo-doradcze funkcjonujące przy Instytucie Finansów.

Rada została powołana na podstawie: Statutu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 27 maja 2019, Regulaminu studiów w Uniwersytecie Łódzkim z dnia 14 czerwca 2019 r. oraz uchwał Rady Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, określających zasady powoływania i kompetencje Rad Konsultacyjnych. Skład Rady Konsultacyjnej jest zatwierdzany przez Radę Wydziału.

Do zadań Rady należy wnioskowanie o powołanie nowych kierunków lub specjalności, opiniowanie programu kształcenia na kierunku, ocena jakości kształcenia na kierunku, podejmowanie decyzji o powierzeniu prowadzenia wykładu osobie z tytułem magistra, zatwierdzanie tytułów prac dyplomowych oraz osób kierujących pracą, weryfikacja poprawności i kompletności sylabusów, inne sprawy związane z procesem kształcenia.

W przypadku kierunku finanse i rachunkowość Radę tworzą: kierownicy wszystkich katedr wchodzących w skład Instytutu Finansów, w tym dyrektor Instytutu, Prodziekan ds. studenckich, Zastępca dyrektora Instytutu Finansów (te trzy osoby są jednocześnie przedstawicielami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia), kierunkowy Pełnomocnik ds. ECTS, przedstawiciele studentów (po jednej osobie dla I i II stopnia) oraz dwóch przedstawicieli praktyki gospodarczej (audytor

wewnętrzny z banku i finansista). Uczelnia przedstawiła kompletny, aktualny skład Rady Konsultacyjnej kierunku.

Z praktyki ocenianego kierunku wynika, że to właśnie Rada ma największy praktyczny wpływ na program, jakość, sposób kształcenia. Jednak w swojej pracy uwzględnia także wnioski i rekomendacje wynikające ze współpracy z Radą Biznesu. Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami, ma charakter stały i przybiera zróżnicowane formy. Rada Biznesu jest główną platformą współpracy Wydziału – ocenianego kierunku z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Studenci kierunku finanse i rachunkowość mają możliwość zaangażowania się w projekty Rady Biznesu, których celem jest podnoszenie ich umiejętności i kompetencji kluczowych dla ich przyszłych pracodawców. Przykłady projektów realizowanych przez Radę Biznesu we współpracy z Wydziałem to:

- konkurs EkSoc startup;
- wykłady Rady Biznesu (formuła VIP Talks, np. na temat cloud computing, rozwoju start-upów, przedsiębiorczości, Śniadanie z przedsiębiorcą, i inne);
- konkurs Mapa Biznesowa Łodzi (przykładowe case study zaproponowane przez firmy: Infosys Poland sp. z o. o.: „New Tax digitization and reporting requirements and their impact on business”, ING Bank Śląski: “Business Case - Prezentacja i ocena wybranego przedsiębiorstwa/sektora”);
- Biblioteka Case’ów Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego – w ramach projektu nauczyciele akademicy prezentują na zajęciach udostępnionych przez firmy case study, np. analiza ekonomiczno-finansowa przedsiębiorstwa ING Bank Śląski, sprawozdawczość jako źródło analizy finansowej przedsiębiorstwa – aspekty praktyczne – Deloitte Audyt sp. z o. o. sp. k.;
- firmy należące do Rady Biznesu często nagradzają studentów kierunku finanse i rachunkowość; nagrody mają formę rzeczową lub możliwość odbycia praktyk zawodowych w firmie;
- Laboratorium Badań Rynkowych.
- Zapytaj Radę Biznesu – możliwość zadania pytań dotyczących biznesu, zakładania własnej działalności, czy usprawniania istniejącej, kwestie związane z prowadzeniem nowoczesnej organizacji – przez formularz kontaktowy.

Inne przykłady współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, poza Radą Biznesu, to:

- zaangażowanie praktyków w proces kształcenia,
- współpraca z praktykami uczestniczącymi w radzie konsultacyjnej kierunku,
- zapraszanie praktyków na cykliczne zebrania Instytutu Finansów, w celu przedstawienia aktualnych i ważnych problemów dotyczących dziedzin związanych z szeroko pojętymi finansami,
- współpraca z Centrum Praktyk i Szkoleń Zawodowych oraz Biurem Karier UŁ, dzięki którym studenci kierunku korzystają z oferty praktyk zawodowych, profilowanej oferty staży (w tym płatnych - Students’ POWER) czy targów pracy, a także biorą udział w Projekcie Mentorskim,
- współpraca w ramach Programu Nowoczesne Zarządzanie Biznesem – studenci mają możliwość poszerzenia wiedzy teoretycznej o wiedzę praktyczną poprzez uczestnictwo w wykładach prowadzonych przez ekspertów wywodzących się z sektora przedsiębiorstw czy też przedstawicieli instytucji gospodarczych oraz konsultacje w Strefach NZB (stoiska edukacyjne),

- organizacja warsztatów i wykładów dla studentów kierunku przy udziale przedstawicieli Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego,
- szkolenia organizowane przez praktyków dla Studentów Studenckiej Kliniki Finansów, którzy następnie wykorzystują zdobytą wiedzę i umiejętności, udzielając porad zainteresowanym osobom,
- tworzenie oferty edukacyjnej dla szkół ponadgimnazjalnych oraz dla klas 7 i 8 szkół podstawowych, polegającej na przedstawieniu w atrakcyjny sposób problemów finansowych przez studentów z SKF; inicjatywa edukacyjna adresowana do uczniów szkół średnich (potencjalnych kandydatów na studia),
- organizacja i współorganizacja konferencji i seminariów jako przestrzeni do nawiązywania kontaktów, wzmacniania relacji i wymiany doświadczeń, np.: cykliczna konferencja naukowa „Ochrona i bezpieczeństwo uczestników rynku usług finansowych. Efektywność, diagnoza i perspektywy”, organizowana przez Katedrę Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego wraz z Instytutem Ekspertyz Ekonomicznych i Finansowych w Łodzi oraz Studencką Kliniką Finansów, seminarium „Dyscyplina finansów publicznych a regulacja pomocy publicznej – na przykładzie zamówień in-house”, zorganizowane przez COMPER wraz z IF (kwiecień 2019 r.),
- pełnienie przez pracowników Instytutu ważnych ról w środowisku związanym z finansami w Polsce,
- działania na rzecz rozpowszechniania innowacji w formule Aniołowie Biznesu.

Wymienione powyżej projekty są adekwatne do celów kształcenia.

Brak jest zdefiniowanej procedury systemu okresowych przeglądów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami w odniesieniu do programu studiów, poprawności doboru instytucji współpracujących czy skuteczności form współpracy.

We współpracy z przedstawicielami otoczenia Wydział opracował i wdrożył Program Współpracy z otoczeniem Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego na lata 2017-2022. Na potrzeby opracowania programu współpracy z otoczeniem przeprowadzono działania diagnostyczne: diagnozy wewnętrzne i sprawozdania Instytutów dydaktycznych i Katedr, diagnozę działalności Rady Biznesu, diagnozy i sprawozdania z działalności Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych, diagnozy i sprawozdania z działalności Sekcji Promocji, diagnozę działalności studenckich kół naukowych, analizę wyników badań prowadzonych wśród studentów Wydziału, analizę wyników badań prowadzonych wśród jego pracowników. Jednak badania te nie są powtarzane regularnie.

Innym elementem oceny o charakterze regularnym są spotkania menadżerów praktyk w ramach Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych odbywające się regularnie dwa razy w miesiącu. W trakcie spotkań omawiane i dyskutowane są pojawiające się problemy dotyczące organizacji studenckich praktyk zawodowych oraz współpracy z otoczeniem. Podstawę do dyskusji stanowią: bieżące relacje poszczególnych menadżerów wynikające z bezpośrednich rozmów ze studentami odbywającymi praktyki; ankiety, w ramach, których studenci oceniają praktykodawcę (ankieta oceny praktykodawcy przez studenta w latach 2017-2020 ma charakter obowiązkowy); hospitacje wybranych praktykodawców – wnioski z hospitacji przedstawiane są w arkuszu hospitacji i są omawiane na spotkaniach okresowych Centrum.

Zespół oceniający rekomenduje opracowanie i przyjęcie systemu oceny współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, który pozwoli dokonywać tej oceny w sposób obiektywny (zgodnie z kryteriami), usystematyzowany (okresowo), porównywalny (okres do okresu) i z uwzględnieniem opinii wielu interesariuszy (w tym przedstawicieli otoczenia). Pozwoli to wykorzystać obecną

współpracę w sposób bardziej efektywny do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi Uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów jest zgodny z obszarami działalności zawodowej właściwymi dla kierunku oraz koncepcją kształcenia. Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami ma charakter stały i przybiera zróżnicowane formy, które są adekwatne do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się. W ograniczonej formie prowadzone są okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów jednak głównie w zakresie praktyk. Wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Realizowane formy i zakres umiędzynarodowienia na wizytowanym kierunku uwzględniają koncepcję i cele kształcenia oraz stwarzają możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności studentów i nauczycieli akademickich. Kadra Instytutu pracuje nad dostosowaniem programu studiów na kierunku FiR do standardów międzynarodowych, wpisując się w strategię WES.

Uczelnia stwierdza, że podstawą umiędzynarodowienia kształcenia jest wzmacnianie kompetencji językowych studentów i dydaktyków. Rozwój kompetencji językowych studentów obejmują zajęcia z wybranego przez studenta języka obcego oraz wykłady prowadzone w językach obcych. Z analizy dokumentów wynika, że studenci uczestniczą w obowiązkowych zajęciach z języka obcego odpowiednio na studiach stacjonarnych I stopnia: sem. 2 – 56 godz., sem. 3 – 56 godz., sem. 4 – 28 godz., a na studiach niestacjonarnych I stopnia: sem.2 – 36 godz., sem.3 – 36 godz., sem.4 – 18 godz., dodatkowo w programie studiów studenci mają wykład do wyboru w j. obcym (sem. 4 studia stacjonarne I stopnia – 28 studia niestacjonarne I stopnia odpowiednio 18 godz.). Na studiach

II stopnia w programie jest przedmiot do wyboru w j. obcym (sem. 4 studia stacjonarne II stopnia – 28 studia niestacjonarne II stopnia odpowiednio 18 godz.) – obowiązkowo jeden z dwóch przedmiotów.

W przypadku wykładowców wzmacnianie kompetencji językowych odbywa się poprzez możliwość dofinansowania przez Uniwersytet zajęć doskonalących z języków obcych, przede wszystkim z języka angielskiego. Uniwersytet stwarza możliwości uczestnictwa w programach międzynarodowych Erasmus+, Mobility Direct, Justus Liebig University of Giessen – VIP. Szczególnie w ramach programu Erasmus+ funkcjonuje bogata oferta umów międzynarodowych, które sprzyjają mobilności tak studentów, jak i pracowników badawczo-dydaktycznych. Pracownicy Instytutu w ostatnich 5 latach zrealizowali 28 wyjazdów w ramach programu Erasmus+. Udział w tym programie umożliwia przenoszenie doświadczenia międzynarodowego do procesu kształcenia na wizytowanym kierunku. W przypadku studentów w ostatnich 5 latach z programu Erasmus+ skorzystało 15 studentów kierunku.

Atrakcyjną formą umiędzynarodowienia jest także International Summer School, organizowana przez Wydział wraz z Uniwersytetami z Brazylii, Ekwadorze, Meksyku, Rosji i Nepalu. W ostatnich latach z tej formy umiędzynarodowienia skorzystało wielu studentów i pracowników Instytutu. Wykładowcy prowadzili zajęcia, zaś studenci (15 osób) brali udział w zajęciach, dodatkowo wspierali proces organizacji Summer School na WES jako wolontariusze. Zestawienie mobilności studentów FiR :

Rok akademicki	Liczba studentów	Wyjazdy w ramach umów Erasmus+	Summer School
2016/2017	13	Porto, Portugalia (1) Saloniki, Grecja (2) Aveiro, Portugalia (2) Granada, Hiszpania (1) Debreczyn, Węgry (1) Castilla-La Mancha, Hiszpania (1) Ratyzbona, Niemcy (1)	FMU, Brazylia (1) SEK, Ekwador (2) UAEMeX, Meksyk (1)
2017/2018	11	Mediolan, Włochy (1) Pisley, UK (1) Turku, Finlandia (1) Ratyzbona, Niemcy (1) Saloniki, Grecja (1) Orebro, Szwecja (1)	FMU, Brazylia (1) UAEMex, Meksyk (2) ISUCT, Rosja (2)
2018/2019	10	Arta, Grecja (2) Saloniki, Grecja (1) Almeria, Hiszpania (1) Tartu, Estonia (1)	UAEMex, Meksyk (1) FMU, Brazylia (2) SEK, Ekwador (2)

2019/2020	6	Ostrawa, Czechy (1) Giessen, Niemcy (1) Neapol, Włochy (1) Madryt, Hiszpania (1) Jaen, Hiszpania (1)	UAEMex, Meksyk (1)
2020/2021	3	Niemcy (1) Portugalia (1) Czechy (1)	
2021/2022	3	Salzburg, Austria (1) Dubrownik, Chorwacja (1) Elche, Hiszpania (1)	

Uzupełnieniem umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest także oferta wykładów rektorskich i dziekańskich, realizowana w języku angielskim przez naukowców i ekspertów z całego świata. W ciągu ostatnich 5 lat wystąpiło z wykładami 14 gości zagranicznych. Studenci wielokrotnie brali udział w tych wykładach.

Wydział był pionierem na Uniwersytecie w stworzeniu możliwości uzyskania podwójnego dyplomu licencjata. W ciągu ostatnich 5 lat nie zrealizowano podwójnych dyplomów na kierunku finanse i rachunkowość.

W proces umiędzynarodowienia wpisuje się także niedawno rozpoczęta kooperacja pomiędzy Wydziałem i National University of Mongolia (NUM). Na mocy podpisanej umowy studenci kierunków biznesowych NUM Business School po ukończeniu 2 lat nauki na NUM mogą po wyrównaniu niewielkich różnic programowych mogą kontynuować naukę na 2. roku I stopnia. Pierwsi studenci NUM przyjechali do Łodzi w październiku 2020 r. i rozpoczęli naukę języka polskiego w Studium Języka Polskiego dla Obcokrajowców przy UŁ, by następnie w październiku 2021 r. rozpocząć studia na 2. roku. W kolejnym roku akademickim (2022/2023) planowany jest przyjazd kolejnej grupy studentów z Mongolii. W proces umiędzynarodowienia Instytutu wpisuje się także zatrudnianie w nim zagranicznych wykładowców – 2 osoby. Rosnący proces umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku (I i II stopień) potwierdza liczba studentów zagranicznych. W roku 2016/17 studiowały jedynie 2 osoby, podczas gdy w 2021/22 było ich już 19.

Elementem procesu umiędzynarodowienia jest również organizacja konferencji „Ochrona i bezpieczeństwo uczestników rynku usług finansowych. Efektywność, diagnoza i perspektywy”, organizowanej przez Katedrę Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego UŁ (w Instytucie), która od 2021 r. ma status międzynarodowej. Wśród uczestników, którzy przyjęli zaproszenie są m. in. naukowcy z ośrodków naukowych z Portugalii, Łotwy, RPA, Malezji i Ukrainy, a także działacze instytucji ochrony konsumentów z Hiszpanii, Portugalii, Belgii i Rumunii. Uczestnicy tej konferencji mają możliwość opublikowania swoich prac w czasopiśmie „Finanse i Prawo Finansowe” („Journal of Finance and Financial Law”). Redakcja podejmuje starania mające na celu umiędzynarodowienie czasopisma, poprzez zapraszanie zagranicznych naukowców do uczestnictwa w Radzie Naukowej. Redakcja czasopisma współpracuje z recenzentami z zagranicznych ośrodków naukowych.

Wszystkie programy mobilnościowe w ostatnich dwóch latach są utrudnione z uwagi na pandemię. W 2020 r. nie zrealizowano Łódzkiej Szkoły Letniej, w lutym i marcu 2020 r. udało się jednak zrealizować Summer School w Meksyku i Nepalu (z udziałem studentów i pracowników Wydziału). W odpowiedzi na ograniczenia związane z COVID-19 w 2021 r. stworzono warunki do mobilności wirtualnej nauczycieli akademickich i studentów organizując 16. EkSoc International Summer School w formule zdalnej (28.06-2.07.2021 r., platforma Click Meeting). Wydział pozyskał na ten środki w ramach programu NAWA Spinaker (grant dotyczący dofinansowania adaptacji szkoły letniej do warunków nauczania zdalnego lub hybrydowego w latach 2021-2023).

Istotne znaczenie dla umiędzynarodowienia aktywności badawczo-dydaktycznej ma udział pracowników Instytutu w międzynarodowych konferencjach (blisko 300 w latach 2017-2021) oraz w międzynarodowych sieciach i organizacjach naukowych oraz gremiach doradczych (np. w prestiżowym European Banking Authority BSG). Wiedza i doświadczenie tam uzyskane sprzyjają doskonaleniu kompetencji pracowników i są przenoszone do procesu dydaktycznego na kierunku. Należy podkreślić, że wśród pracowników Instytutu są także osoby posiadające bogate doświadczenie zdobyte w ramach realizowania programów stypendialnych na uczelniach zagranicznych w USA oraz w Niemczech.

Umiędzynarodowienie kształcenia jest oceniane przez studentów (w ramach ankiet USOS). Realizowane są także działania promujące zagraniczne wyjazdy dydaktyczne (np. spotkania z wydziałowym i instytutowym koordynatorem programu Erasmus+, a materiały promocyjne udostępniane są m.in. w gablotach Instytutu oraz wydziałowym systemie TV). Studenci kierunku są regularnie i na bieżąco informowani przez pracowników kierunku o pojawiających się możliwościach udziału w międzynarodowych programach. Przykładem tego był program Tandem – to program badawczy dla studentów polegający na międzynarodowej wymianie naukowej organizowanej przez UŁ i Europaeum na Uniwersytecie w Ratyźbonie, gdzie dodatkowo pracownik Instytutu pełnił funkcję koordynatora tego programu na Wydziale. W programie wzięło udział pięciu studentów.

Rekomenduje się prowadzenie ocen stopnia umiędzynarodowienia kształcenia oraz aktywności międzynarodowej kadry i studentów w celu wykorzystania wniosków do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów poprzez uczestniczenie w programach międzynarodowych. Studenci kierunku mogą uczestniczyć w wymianie międzynarodowej w formie wyjazdów studyjnych oraz praktyk w ramach programu Erasmus+. Umiędzynarodowienie dotyczy także pracowników, którzy brali udział w zagranicznych konferencjach lub wykładach.

Formą umiędzynarodowienia podkreślaną przez Uczelnię jest uczestnictwo pracowników w międzynarodowych projektach badawczych. Można wskazać przykłady wykorzystania komunikacji na odległość do realizacji kontaktów międzynarodowych. Prowadzone są okresowe oceny stopnia

umiędzynarodowienia obejmujące ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Uczelnia w całym cyklu kształcenia zapewnia studentom wszechstronne wsparcie w trakcie studiów. Poszczególne formy wsparcia oraz obowiązujące w tym zakresie uczelniane zasady i procedury wynikają z potrzeb realizacji programu studiów odpowiadają indywidualnym potrzebom różnych grup studentów i są związane z funkcjonowaniem Uczelni oraz osiąganiem efektów uczenia się. Studenci mogą także liczyć na wsparcie w rozwoju naukowym, społecznym i zawodowym, a także w wejściu na rynek pracy.

Nowo przyjęci studenci na początku roku akademickiego biorą udział w spotkaniu z powołanym przez Dziekana opiekunem pierwszego roku, podczas którego zapoznają się z informacjami o funkcjonowaniu Uczelni oraz z zakresu swoich praw i obowiązków, a także szczegółami związanymi z realizacją programu studiów i organizacją roku akademickiego. Spotkanie wprowadzające nowych studentów zapewnia możliwość uzyskania wartościowych informacji, pozwalają odnaleźć się na Uczelni oraz zapoznać się z różnorodnymi formami wsparcia, z których można skorzystać na studiach. Ponadto udostępniany studentom jest Biuletyn Instytutu Finansów oraz informator, które zawierają wiele praktycznych i przydatnych informacji o studiach.

Wsparcie studentów w procesie nauczania jest prowadzone systematycznie przez cały okres studiów. Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów poza godzinami zajęć podczas konsultacji, które odbywają się w wymiarze co najmniej 1,5 godziny zegarowej w tygodniu. Dla studentów niestacjonarnych konsultacje organizowane są w weekendy zjazdowe lub w ciągu tygodnia w godzinach popołudniowych. Terminy oraz miejsce konsultacji są uzgadniane ze studentami i umieszczane na platformie USOS oraz podawane do wiadomości studentów podczas zajęć. Na pierwszych zajęciach prowadzący omawiają ze studentami warunki realizacji zajęć oraz zasady i kryteria zaliczenia. Szczegółowe informacje o zajęciach zawarte zostały w dostępnych dla studentów sylabusach. Studenci otrzymują także materiały dydaktyczne, które udostępniane są drogą elektroniczną. W przypadku indywidualnych potrzeb związanych ze wsparciem w procesie nauczania i uczenia się studenci mogą zwrócić się, poza prowadzącymi zajęcia, do opiekuna pierwszego roku studiów, opiekuna pracy dyplomowej, Dziekana i Prodziekanów, Pełnomocnika Dziekana ds. toku studiów oraz Pełnomocników Rektora i Dziekana ds. osób z niepełnosprawnościami.

W 2019 r. na Uczelni powstało Akademickie Centrum Wsparcia Uniwersytetu Łódzkiego, które jest ważnym elementem funkcjonującego na Uczelni systemu wsparcia studentów. Działania Centrum

obejmują m.in. wsparcie w zakresie wyrównywania szans i rozwoju osobistego, rozwiązywania trudności edukacyjnych, wynikających z przyczyn zdrowotnych lub adaptacyjnych, edukację w zakresie higieny psychicznej i psychoprophylaktyki, indywidualne konsultacje psychologiczne, terapeutyczne i pedagogiczne, interwencję w sytuacjach kryzysowych oraz wsparcie w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień. Studenci mogą zapoznać się ze szczegółowymi informacjami na temat funkcjonowania Akademickiego Centrum Wsparcia na stronie internetowej Uczelni. Powołanie jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za zapewnianie wsparcia dostosowanego do potrzeb studentów świadczy o zaangażowaniu Uczelni w sprawy studenckie i chęć zapewnienia najlepszych warunków studiowania.

Studenci otrzymują szerokie możliwości angażowania w działalność naukową oraz rozwoju w ramach studenckiego ruchu naukowego. Zainteresowanie studentów badaniami naukowymi oraz rozwijanie ich pasji stanowią podstawę funkcjonowania na Wydziale studenckich kół naukowych, takich jak: SKN Inwestor oraz SKN Progress. Dodatkowo na Wydziale funkcjonuje Studencka Klinika Finansów, w której studenci realizują wartościowe projekty w zakresie szeroko rozumianych finansów. Nauczyciele akademicki zachęcają studentów do udziału w konferencjach naukowych oraz przygotowywania publikacji, wspierając jednocześnie w procesie prowadzenia badań oraz powstawania tekstów naukowych. Studenci angażowani są także do organizacji i udziału w dużych wydarzeniach i konferencjach, w tym o zasięgu międzynarodowym, dzięki czemu zyskują możliwość nawiązywania kontaktów naukowych i zawodowych oraz podnoszenia kompetencji społecznych. Studenci finansów i rachunkowości w latach 2016-20 osiągnęli liczne sukcesy, w tym 52 osiągnięcia naukowe, takie jak publikacje, czy czynny udział w konferencjach, w tym organizowanych przez SKN Progress i Studencką Klinikę Finansów, a także udział w debacie eksperckiej w ramach Panelu VIP organizowanego przez SKN Inwestor. Mogą też pochwalić się licznymi publikacjami w wydawanych przez SKN Inwestor i SKN Progress magazynach Deal i Forward. Troje ze studentów kierunku realizowało granty naukowe pod opieką pracowników Instytutu Finansów. 127 studentów otrzymało listy gratulacyjne Rektora za wysokie wyniki w nauce, a 13 prac dyplomowych zostało nagrodzonych bądź wyróżnionych w konkursach na najlepsze prace dyplomowe. Biorąc pod uwagę powyższe informacje Uczelnia zapewnia liczne możliwości rozwoju naukowego studentów finansów i rachunkowości oraz odpowiednio motywuje do rozwijania się w tym zakresie.

Uczelnia wspiera studentów w rozwoju zawodowym i starcie na rynku pracy. Jednostką, która wspiera studentów w tym zakresie jest Biuro Karier Uniwersytetu Łódzkiego, które zapewnia profesjonalną pomoc w wyszukaniu ofert pracy, jak i ułatwia pracodawcom kontakt ze studentami i absolwentami. Biuro Karier organizuje Targi Pracy, podczas których zainteresowane firmy prezentują profil swojej działalności oraz przedstawiają ofertę dotyczącą zatrudnienia lub odbycia stażu/praktyki przez studentów. Ponadto Biuro Karier prowadzi doradztwo zawodowe oraz szkolenia rozwijające kluczowe kompetencje związane z rynkiem pracy, a także organizuje spotkania z przedstawicielami biznesu. W ramach rozwoju zawodowego studenci mają także możliwość uzyskania dodatkowych kompetencji poprzez uczestnictwo w kilku programach ogólnowydziałowych i ogólnouczelnianych, takich jak: Absolwent VIP, w ramach którego możliwy jest mentoring; Akademia Przedsiębiorczości, w ramach której studenci inspirowani są do zakładania własnej działalności gospodarczej; Santander Finance Academy realizowany wraz z bankiem Santander i SKN Inwestor, w ramach którego prowadzone są szkolenia związane z przeprowadzaniem analiz finansowych; OSTC Trading Lab, program w którym prowadzone są warsztaty, podczas których firma tradingowa łączy proces rekrutacji z nauką tradingu. Informacje o dodatkowych możliwościach

rozwoju zawodowego i dostępnymi programami są dostępne dla studentów na stronach internetowych Uczelni, Wydziału oraz w mediach społecznościowych Uczelni.

Studenci na Uczelni motywowani są do osiągania lepszych wyników w nauce oraz zapewniane jest wsparcie studentów wybitnych. Istnieje możliwość uzyskania stypendium Rektora dla najlepszych studentów, a sami studenci są zachęceni do ubiegania się o stypendium Ministra. Uczelnia motywuje studentów zapewniając swobodę i wsparcie dla twórczej pracy naukowej w zakresie tematyki prac dyplomowych oraz zapewnia możliwość udziału w badaniach prowadzonych przez pracowników Uczelni. Najlepsi studenci otrzymują listy gratulacyjne od Rektora, a najlepsze prace dyplomowe zostają nagrodzone oraz wyróżnione w przeprowadzonym na Uczelni konkursie.

Studenci mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań pozanaukowych. W strukturze Uczelni funkcjonuje m.in. Chór Akademicki, Akademicki Zespół Pieśni i Tańca KUJON, Radio Uniwersytet Łódzki na Fali oraz Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Każdy student, który chciałby trenować wybraną dyscyplinę sportową czy brać udział w akademickich mistrzostwach wojewódzkich czy ogólnopolskich może zapisać się do Klubu Uczelnianego Akademickiego Związku Sportowego Uniwersytetu Łódzkiego. Studenci mają także możliwość wzięcia udziału w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez Uczelnianą Radę Samorządu Studentów.

Wspieranie studentów biorących udział w programach wymiany krajowej i międzynarodowej zapewnia Centrum Rozwoju Wydziału oraz Pełnomocnik Dziekana ds. programów mobilnościowych, a także koordynatorzy ECTS przypisani do poszczególnych kierunków studiów. Elementem wspierania studentów w zwiększaniu ich mobilności są spotkania, na których omawiane są zasady i warunki realizacji mobilności studentów i wyjazdów zagranicznych. Przed wyjazdem na uczelnie zagraniczne uzgadniane są listy zajęć celu uznania efektów uczenia się uzyskanych przez studentów podczas odbywania studiów na innych uczelniach. Studenci otrzymują odpowiednie wsparcie w przygotowaniu pełnej dokumentacji związanej z wyjazdem za granicę.

Osoby z niepełnosprawnością otrzymują odpowiednie wsparcie zarówno na poziomie Wydziału, jak i Uczelni. Wsparcie osób z niepełnosprawnością obejmuje poprawę dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz procesu kształcenia. Student z niepełnosprawnością może liczyć na pomoc nauczycieli w zajęciach dydaktycznych, wyznaczenie dodatkowych terminów konsultacji oraz udostępnianie dodatkowych materiałów dydaktycznych. Uczelnia realizuje projekt „Niepełnosprawny student”, w ramach którego odbywają się szkolenia metodyczne dla nauczycieli akademickich oraz dostosowywana jest infrastruktura uczelni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na Uczelni, w tym także podczas zajęć osoby z niepełnosprawnością mogą korzystać z pomocy asystenta, a w razie potrzeby istnieje możliwość skorzystania z wypożyczalni sprzętu i pomocy dydaktycznych. Na poziomie Wydziału wsparcie studentów w tym zakresie koordynuje Pełnomocnik Dziekana ds. osób z niepełnosprawnościami, natomiast na poziomie Uczelni Pełnomocnik Rektora ds. osób z niepełnosprawnościami, natomiast poszczególne elementy wsparcia realizuje Akademickie Centrum Wspierania. Przyjęte na Uczelni procedury oraz dostępna infrastruktura i wsparcie metodyczne dla nauczycieli akademickich pozwalają na tworzenie warunków pełnego udziału w procesie nauczania i uczenia się dla studentów z niepełnosprawnościami.

Uczelnia we właściwy sposób wspiera studentów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej. Istnieje możliwość ubiegania się o stypendium socjalne oraz zapomogę. Wszelkie informacje odnośnie ubiegania o pomoc materialną są dostępne dla studentów na stronach internetowych Uczelni oraz Wydziału. Wsparcia przy staraniu się o uzyskanie pomocy materialnej

udzielają pracownicy Centrum Obsługi Studenta. Studenci mogą skorzystać także z możliwości realizacji studiów w trybie indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego programu studiów, których zasady zostały określone w regulaminie studiów. Studenci mogą również skorzystać z zakwaterowania w Domach Studenckich Uniwersytetu Łódzkiego. Dodatkowo Akademickie Centrum Wsparcia realizuje działania w zakresie higieny zdrowia psychicznego, w ramach którego dostępne jest wsparcie psychologiczne, warsztaty psychoedukacyjne oraz grupy wsparcia. W okresie pandemii wprowadzono na Uczelni możliwość ubiegania się o zapomogę z funduszu stypendialnego przez studentów, którzy znaleźli się w przejściowo trudnej sytuacji życiowej z powodu zagrożenia epidemicznego.

Uczelnia zapewnia odpowiednie procedury w zakresie rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów. Skargi i wnioski przyjmowane są w formie pisemnej w kierunkowym Centrum Obsługi Studenta bądź u kierownika Centrum. Następnie omawiane są z podmiotem, którego skarga lub wniosek dotyczy i kierowane celem ich rozstrzygnięcia lub zaopiniowania do przedstawiciela Władz Wydziału. W szczególnych przypadkach do procedowania angażuje się członków Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego lub Prorektora ds. studenckich, bądź kieruje się sprawę do Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej.

Kwestie związane z bezpieczeństwem na Uczelni omawiane są podczas obowiązkowego szkolenia BHP, które realizowane jest na pierwszym semestrze studiów. W przypadku zajęć w laboratoriach studenci zapoznawani są z regulaminami pracowni lub instruktażem stanowiskowym. W zakresie przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy na Uczelni działa Zespół ds. przeciwdziałania dyskryminacji, którego rolą jest m.in. rekomendowanie szkoleń oraz konkretnych procedur zgłaszania przypadków niewłaściwego traktowania i odpowiedniego reagowania w takich sytuacjach dotyczących całej społeczności akademickiej. Akademickie Centrum Wsparcia realizuje działania w zakresie profilaktyki narkomanii i innych uzależnień, które polegają na organizowaniu indywidualnych spotkań oraz warsztatów grupowych. Studenci mają też dostęp do materiałów informacyjnych. Przykłady niewłaściwych zachowań nauczycieli oraz studentów można zgłaszać opiekunowi I roku studiów, pracownikom Centrum Obsługi Studenta oraz bezpośrednio do Władz Wydziału, które podejmują odpowiednie do sytuacji działania.

Uczelnia zapewnia także studentom właściwe wsparcie w zakresie efektywnego korzystania z infrastruktury i oprogramowania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Studenci zostali odpowiednio przeszkoleni z używania poszczególnych narzędzi informatycznych wykorzystywanych podczas kształcenia zdalnego, otrzymali także informacje do kogo zwrócić się w razie problemów z funkcjonowaniem oprogramowania. Wszelkie komunikaty oraz instrukcje w tym zakresie były przykazywane studentom drogą elektroniczną przez Centrum Informatyki oraz Centrum Obsługi Studenta.

Podstawową jednostką zapewniającą wsparcie administracyjne studentów jest Centrum Obsługi Studenta, którego pracę wspomaga funkcjonująca na Uczelni platforma USOS. Publicznie są na niej dostępne opisy kierunków studiów, szczegółowe informacje o poszczególnych zajęciach, w tym sylabusy oraz adresy e-mail i terminy konsultacji pracowników. Po zalogowaniu studenci mają m.in. wgląd w oceny końcowe z zajęć, dostęp do ankiet oceniających i procesu rejestracji na zajęcia do wyboru. Studenci w Centrum uzyskują podstawowe informacje dotyczące spraw studenckich, organizacji kształcenia oraz systemu pomocy materialnej. Studenci mają wszechstronne możliwości zdobycia informacji związanych z tokiem i przebiegiem studiów za pomocą strony internetowej oraz

platformy USOS, posiadają łatwy dostęp aktów prawnych, opisów procedur oraz wzorów dokumentacji. Kompetencje kadry wspierającej proces nauczania i uczenia się odpowiadają potrzebom studentów i umożliwiają zapewnienie odpowiedniej pomocy w rozwiązywaniu spraw studenckich. Centrum obsługuje studentów przez 4 dni robocze w tygodniu oraz w sobotę, co odpowiada także potrzebom studentów niestacjonarnych.

Uczelnia wspiera merytorycznie i finansowo funkcjonowanie Samorządu Studenckiego oraz organizacji studenckich. Członkowie Samorządu uczestniczą w różnych inicjatywach, angażując się tym samym w życie Uczelni. Samorząd Studencki bierze udział w procesie doskonalenia programu studiów oraz podejmuje działania mające na celu upowszechnienia wśród studentów ankietyzacji, a także zachęca studentów do wypełniania ankiet. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego mają swoich przedstawicieli w komisjach i zespołach odpowiedzialnych za zapewnianie jakości kształcenia zarówno na poziomie Wydziału, jak i całej Uczelni. Samorząd Studencki otrzymuje odpowiednie wsparcie merytoryczne i materialne, dzięki czemu może realizować wiele inicjatyw i projektów na rzecz studentów. Członkowie Samorządu mają do dyspozycji odpowiednio wyposażone biuro, a w razie potrzeby mogą korzystać także z innego dostępnego wyposażenia Uczelni. Organizacje studenckie również dysponują odpowiednim zapleczem infrastrukturalnym udostępnionym na potrzeby prowadzonej działalności.

Uczelnia na bieżąco monitoruje oraz dokonuje przeglądu systemu wsparcia przy udziale studentów. Opinie na temat funkcjonowania systemu oraz potrzeb w tym zakresie są uzyskiwane od studentów poprzez przeprowadzaną ankietyzację oraz na spotkaniach z pracownikami Uczelni. Ważnym elementem doskonalącym wsparcie studentów jest coroczna ankietyzacja studentów, obejmująca następujące elementy: plan zajęć, bazę laboratoryjną i dydaktyczną, wyposażenie w sprzęt multimedialny i specjalistyczny, dostęp do informacji ważnych dla studentów, organizację praktyk studenckich. Wyniki ankietyzacji są przedmiotem analizy Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, w której skład wchodzi także przedstawiciel studentów. Nieodłącznym elementem rozwoju systemu wsparcia na Uczelni jest także stała współpraca władz Wydziału z Samorządem Studenckim. Przedstawiciele studentów, będąc członkami zespołów wydziałowych, mają duży wpływ na decyzje związane z poprawą jakości kształcenia, w tym rozwojem systemu wsparcia studentów. Przykładem zmian wprowadzonych na prośbę studentów w ostatnim czasie było umożliwienie kontaktu z pracownikami Centrum Obsługi Studenta z wykorzystaniem platformy MS Teams, udostępnienie studentom sali komputerowej wraz z kamerą na potrzeby obron zdalnych oraz wprowadzenie księżkomatu do automatycznego zwracania wypożyczonych pozycji z biblioteki.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Uczelnia poprzez uporządkowaną strukturę organizacyjną, odpowiedni podział kompetencji wśród pracowników oraz przyjęte procedury zapewnia studentom kompleksowe wsparcie w trakcie studiów. System wsparcia na Uczelni odpowiada na różnorodne potrzeby wszystkich grup studentów oraz umożliwia każdemu studentowi równy udział w procesach nauczania i uczenia się. Zróżnicowane formy wsparcia widoczne są zarówno w funkcjonujących na Uczelni jednostkach organizacyjnych,

zaangażowaniu pracowników badawczo-dydaktycznych i administracyjnych, a także działaniach podejmowanych przez Władze Uczelni i Wydziału. Widoczne jest wsparcie studentów w rozwoju naukowym, społecznym i zawodowym, m.in. w realizowanych projektach, podjętej współpracy z instytucjami zewnętrznymi, zaangażowaniu studentów w działalność naukową oraz przygotowaniu do prowadzenia działalności zawodowej. Studenci mogą rozwijać swoje zainteresowania sportowe, artystyczne oraz organizacyjne w ramach bogatej oferty funkcjonujących organizacji studenckich. Istnieje możliwość zgłaszania przez studentów skarg i wniosków. Uczelnia dba o bezpieczeństwo społeczności akademickiej oraz przeciwdziała dyskryminacji i przemocy. Na Uczelni prowadzone są przy udziale studentów okresowe przeglądy wsparcia studentów, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do doskonalenia wsparcia i jego form. Uczelnia stwarza odpowiednie warunki do angażowania się w działalność Samorządu Studenckiego, jednocześnie zapewniając odpowiednią reprezentację studentów w uczelnianych gremiach.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Publiczny dostęp do informacji zapewniany jest na stronach internetowych Uczelni, Wydziału, Instytutu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Treści na stronie internetowej Uczelni zostały podzielone na zakładki, które dają dostęp do informacji istotnych z perspektywy różnych interesariuszy: kandydatów na studia, studentów, doktorantów, pracowników Uczelni oraz absolwentów. Takie rozróżnienie umożliwia łatwy i przejrzysty dostęp do treści, które zostały odpowiednio podzielone z uwzględnieniem potrzeb różnych odbiorców. Strona internetowa Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego umożliwia dostęp do treści poprzez zakładki i nie sprawia problemów ze znalezieniem potrzebnych informacji. Dodatkowym udogodnieniem na stronach jest możliwość hasłowego przeszukiwania treści, dzięki zaimplementowanej wyszukiwarce informacji. Strona internetowa Uczelni i Wydziału została przetłumaczona na język angielski i wyświetla się w prawidłowy sposób na urządzeniach mobilnych. Jedynie wydziałowa strona zawiera udogodnienia przeznaczone dla studentów z niepełnosprawnościami, w tym zmianę wielkości czcionek oraz dopasowanie kontrastu. **Rekomenduje się** dostosowanie uczelnianej strony internetowej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Kandydaci na studia otrzymują kompleksową informację o prowadzonych kierunkach studiów oraz wymaganiach stawianych w procesie rekrutacji zarówno na stronie internetowej Uczelni, jak i Wydziału. Ponadto na stronach w sposób szczegółowy przedstawione zostały zasady, kryteria i harmonogram rekrutacji, a także informacje o wymaganych dokumentach. Dostępna jest odrębna podstrona przeznaczona do rekrutacji, na której znajdują się wyselekcjonowane, najważniejsze informacje z perspektywy kandydatów. Udogodnieniem w procesie rekrutacji na studia jest

funkcjonująca platforma rekrutacji, która umożliwi elektroniczne wypełnianie i przesłanie dokumentów oraz usprawnia proces rekrutacji.

Treści przeznaczone dla studentów na stronie Wydziału oraz Uczelni są kompleksowe i dotyczą m.in. informacji na temat organizacji dydaktyki, zasad odbywania praktyk studenckich, funkcjonowania poszczególnych jednostek organizacyjnych Uczelni, opisu działających organizacji studenckich, a także poszczególnych form wsparcia w trakcie studiów.

Zapewniony został także dostęp do informacji dla otoczenia społeczno-gospodarczego. Na stronie internetowej Wydziału po wejściu w odnośnik „strefa biznesu i promocji” znajdują się informacje na temat możliwości współpracy oraz jednostek organizacyjnych Uczelni, z którymi można się kontaktować w celu jej nawiązania. Uczelnia na stronie internetowej udostępnia także aktualności z podejmowanych inicjatyw w ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, tym samym zachęcając do podjęcia współpracy, a także pokazując możliwości, jakie daje podejmowanie wspólnych działań.

Na stronie internetowej Uczelni, w zakładce „Covid-19”, znajdują się informacje dotyczące bezpieczeństwa w czasie pandemii oraz szczegóły związane z realizacją kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Studenci mogą w tym miejscu uzyskać informacje na temat funkcjonalności oprogramowania wykorzystywanego przy realizacji kształcenia zdalnego oraz wsparcia merytorycznego i technicznego w tym zakresie.

Zakres udostępnionych informacji na stronach internetowych i w Biuletynie Informacji Publicznej, związanych z procesami nauczania, w sposób szczegółowy przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Zapewnienie informacji na stronach internetowych	TAK/NIE
	Sylwetka absolwenta (cele kształcenia, w tym wskazanie obszarów zatrudnienia/branż zawodowych i możliwości dalszego kształcenia).	Tak
	Przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe	Tak
	Zasady rekrutacji	Tak
	Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym	Tak
	Zasady uznawania efektów uczenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym	Tak
	Kierunkowe efekty uczenia się	Tak
	Aktualne programy studiów	Tak
	Sylabusy	Tak
	Kompletność sylabusów	Tak
	Zasady przeprowadzania i zaliczania praktyk zawodowych	Tak
	Zasady dyplomowania (kryteria merytoryczne)	Tak
	Erasmus	Tak
13.	Informacje o wykładowcach (w tym godziny konsultacji i możliwości kontaktu)	Tak

14.	Harmonogram zajęć	Tak
15.	Regulamin studiów	Tak
16.	Pomoc materialna i sprawy bytowe	Tak
17.	Informacje dla studentów niepełnosprawnych	Tak
18.	Biuro Karier	Tak
19.	Dane dotyczące losów zawodowych absolwentów	Tak
20.	Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia (w tym wyniki ankietyzacji studentów).	Tak

Aktualny i pełny program studiów udostępniony jest w Biuletynie Informacji Publicznej, natomiast sylabusy przedmiotów opublikowane zostały na publicznie dostępnej części platformy USOS. Na stronie Instytutu Finansów umieszczone są informacje o terminach i formach konsultacji poszczególnych pracowników Instytutu wraz z adresem kontaktowym.

Za monitorowanie aktualności i kompletności oraz bieżącą aktualizację informacji umieszczonych na stronie internetowej Uczelni i w Biuletynie Informacji Publicznej Uczelni odpowiadają pracownicy Centrum Promocji Uniwersytetu Łódzkiego. Na poziomie Wydziału osobami odpowiedzialnymi za aktualność i jakość informacji na stronie wydziałowej, a także w mediach społecznościowych są pracownicy Centrum Rozwoju Wydziału. Ocena publicznego dostępu do informacji jest dokonywana na bieżąco poprzez konsultacje z interesariuszami oraz ankietyzację przeprowadzaną wśród studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia publiczny dostęp do informacji o studiach i ich przebiegu zarówno z perspektywy kandydata na studia oraz studenta. Treści zostały przedstawione w sposób przejrzysty w podziale na odpowiednie zakładki i odnośniki. Informacje przedstawione na stronie internetowej są aktualne. Zapewniony został właściwy dostęp do programów studiów oraz uczelnianych aktów prawnych zarówno na stronach internetowych Uczelni, Instytutu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Uczelnia w odpowiedni sposób monitoruje dostęp do informacji publicznej oraz uzupełnia niezbędne informacje w oparciu o potrzeby interesariuszy wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Zasady nadzoru merytorycznego, organizacyjnego oraz administracyjnego nad kierunkami studiów zostały formalnie ustanowione decyzjami Senat. Do kluczowych dokumentów należą na poziomie całej Uczelni: Statut z dnia 27 maja 2019 r. oraz Uchwała nr 28 Senatu z dnia 28 września 2020 r. w sprawie funkcjonowania Systemu Jakości Kształcenia w UŁ. Na poziomie Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego takim dokumentem szczegółowo opisującym nadzór nad kierunkami studiów jest Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia zatwierdzony Uchwałą Rady Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego z dnia 23.04.2012 r. Biorąc pod uwagę długi upływ czasu od uchwalenia tego ostatniego dokumentu, a także znajdujące się w nim już nieaktualne sformułowania jak „minimum kadrowe” rekomenduje się dokonanie aktualizacji dokumentu.

W świetle wymienionych dokumentów i praktyki organizacyjnej kluczowymi podmiotami nadzorującymi kształcenie na kierunku są: Dziekan Wydziału, Rada Wydziału, Komisja do spraw Jakości Kształcenia, Dyrektor Instytutu Finansów, który sprawuje nadzór merytoryczny i organizacyjny nad kierunkiem a także kierownicy katedr. Biorąc pod uwagę dużą liczbę kierunków kształcenia prowadzonych na Wydziale, jako ważny podmiot odpowiedzialny za jakość kształcenia na kierunku należy uznać Radę Konsultacyjną finansów i rachunkowości. W skład rady kierunku wchodzi Dyrektor Instytutu jego zastępca, którzy są także członkami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, kierownicy katedr, kierunkowy koordynator ECTS, przedstawiciele studentów (studiów I i II stopnia) oraz przedstawiciel praktyki. Do kompetencji Rady Konsultacyjnej należy wnioskowanie o powołanie nowych kierunków studiów i specjalności, opiniowanie programów kształcenia na wszystkich poziomach nauczania, ocena jakości kształcenia oraz sposobów weryfikacji zakładanych efektów uczenia się, zatwierdzanie tematów prac dyplomowych oraz osób kierujących pracą, a także weryfikacja kompletności i poprawności sylabusów.

Dodatkową istotną rolę w nadzorowaniu organizacyjnym i merytorycznym procesie nauczania pełnią opiekunowie I roku studiów, których powołuje Dziekan na wniosek Dyrektora Instytutu. Nadzór administracyjny nad kierunkiem sprawowany jest głównie przez pracowników Centrum Obsługi Studenta (COS), którzy zajmują się wszystkimi sprawami związanymi z tokiem studiów, prowadzeniem wszelkiej dokumentacji oraz bieżącą obsługą studentów. Można potwierdzić, że zostały powołane odpowiednie struktury nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów. Zakresy zadań zostały określone w sposób przejrzysty i jednoznaczny.

Zatwierdzanie i zmiany w programie studiów są dokonywane w sposób formalny, w oparciu o przyjęte procedury. Projekty programu studiów i proponowanych zmian są składane przez Dyrektora Instytutu w formie wniosku do Wydziałowej KdsJK. Następnie po pozytywnym zaopiniowaniu przez Komisję, wniosek jest przesyłany do zatwierdzenia do Rady Wydziału, następnie zaś do Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia i ostatecznie trafia na Senat, który podejmuje decyzję o przyjęciu programu studiów lub dokonywanych w nim zmianach.

Na podstawie analizy programu studiów, a także w szczególności przeprowadzonych hospitacji zajęć, można potwierdzić, iż w kształceniu na kierunku są uwzględniane innowacje dydaktyczne, osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej, współczesna technologia informacyjno-komunikacyjna, w tym

narzędzia i techniki kształcenia na odległość. Ważnym elementem w tym zakresie jest wykorzystywanie w kształceniu nowoczesnego oprogramowania charakterystycznego dla przyszłej pracy zawodowej wykorzystywanego zarówno w kształceniu stacjonarnym, jak i w kształceniu na odległość.

Nie budzi wątpliwości, iż przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów. Jedynie co do kryteriów przyjęcia na studia II stopnia można mieć zastrzeżenia, iż nie w pełni gwarantują, że wszyscy przyjęci studenci będą posiadali odpowiedni poziom wiedzy i umiejętności pozwalający opanować wszystkie zakładane efekty uczenia się na studiach II stopnia.

Można potwierdzić, że przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca efekty uczenia się, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, w tym metody kształcenia z wykorzystaniem metod o technik kształcenia na odległość, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się. Przede wszystkim świadczą o tym prace Rady Konsultacyjnej kierunku finanse i rachunkowość. Analiza protokołów z posiedzeń Rady wskazuje, iż podejmuje ona wszystkie kluczowe dla oceny programu studiów zagadnienia.

Do monitorowania oraz systematycznego przeglądu treści programowych i bieżącego modyfikowania programu studiów wykorzystuje się różne źródła informacji i narzędzia, takie jak:

- ankiety studenckie, w tym ankiety ocen praktyk,
- protokół hospitacji zajęć,
- zebrania dydaktyczne IF,
- spotkania Rady Konsultacyjnej kierunku,
- badanie opinii interesariuszy i wymiana doświadczeń z innymi ośrodkami akademickimi w kraju w ramach corocznej ogólnopolskiej Konferencji Dydaktycznej.

Silną stroną systemu monitorowania jest bieżące pozyskiwanie i wykorzystywanie informacji od studentów w formie ankiet studenckich oceniających poszczególne zajęcia. Ponadto zasługująca na uznanie ankieta oceniająca bardzo szeroki zakres zagadnień „Tu studiuje” została ostatni raz zrealizowana w roku akademickim 2019/2020 i warto byłoby ją także systematycznie powtarzać. Można mieć jednak wątpliwość, czy wszystkie źródła informacji zapewniają właściwy poziom przygotowania danych na obrady Rady Konsultacyjnej. Na podstawie protokołów z posiedzeń Rady o wysoce skrótowym charakterze trudno wnioskować jakie informacje zostały przekazane uczestnikom, jaki był przebieg dyskusji i jakie podjęto decyzje. Przy czym należy podkreślić, iż fakt podejmowania decyzji doskonalących nie budzi wątpliwości, bowiem w Raporcie samooceny wskazano na wiele takich działań. Na podstawie spotkania z przedstawicielami Uczelni można potwierdzić, iż na przykład Dyrektor IF dokonał analizy sylabusów (w tym ocenę adekwatności treści kształcenia, metod weryfikacji efektów uczenia się oraz aktualności i dostępności rekomendowanej literatury) przed przedstawieniem tej sprawy na Radzie Konsultacyjnej. Podobnie potwierdzono, że Dyrektor dokonał analizy ocen w procesie dyplomowania na próbie 10 prac. Działania te w pełni zasadne i dające niezbędne informacje powinny być jednak lepiej usystematyzowane w ramach formalnych procedur. Rekomenduje się zatem przygotowanie szczegółowych procedur w ramach systemu jakości kształcenia dotyczących przygotowywania materiałów i informacji na Radę Konsultacyjną, np. w takich obszarach jak: wskaźniki ilościowe postępów oraz niepowodzeń

studentów w uczeniu się i osiągnięciu efektów uczenia się, prace etapowe, dyplomowe oraz egzaminy dyplomowe, informacje zwrotne od nauczycieli akademickich i pracodawców, informacje dotyczące ścieżek kariery absolwentów.

Można potwierdzić, że w systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni. Przede wszystkim ma to miejsce w ramach prac Rady Konsultacyjnej kierunku. Udział w Radzie konsultacyjnej nauczycieli akademickich i studentów jest wystarczający, natomiast można zauważyć, iż udział interesariuszy zewnętrznych jest niewystarczający. Głos studentów jest uwzględniany także poprzez realizację ankiet studenckich, a nauczycieli akademickich także poprzez udział w różnych spotkaniach organizacyjnych, w tym koordynatorów zajęć. Koordynatorzy sprawują nadzór organizacyjny nad przebiegiem procesu dydaktycznego danych modułów, są odpowiedzialni za aktualizację sylabusów, przeprowadzają hospitacje w ramach koordynowanego modułu oraz inicjują zmiany w programie studiów. Ponadto cyklicznie (ok. 7-8 razy w czasie roku akademickiego) organizowane są zebrania o charakterze dydaktyczno-organizacyjno-szkoleniowym, na których omawiane są m.in. kwestie dotyczące procesu dydaktycznego. Prowadzący zajęcia przedstawiają propozycje zmian, często przekazując informacje pozyskane wprost od studentów. Ponadto ciekawą formą uwzględniania opinii studentów i nauczycieli akademickich jest formuła tak zwanej „Kawy z Dziekanem”, czyli nieformalnych ale regularnych spotkań z władzami Wydziału. Natomiast udział formalnych opinii interesariuszy zewnętrznych jest ograniczony. Wprawdzie po części jest on realizowany także przez Radę Biznesu WE-S, ale zajmuje się ona wieloma kierunkami studiów, nie koncentrując się na kierunku informatyka i ekonometria. W związku z tym rekomenduje się zwiększenie liczby przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w Radzie Konsultacyjnej kierunku.

Można potwierdzić, że wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu studiów. Wniosek taki nasuwa się na podstawie spotkań z kadrą dydaktyczną kierunku, ale także z dyskusji z interesariuszami zewnętrznymi. Warto także odwołać się do dokumentów jakimi są raporty dotyczące efektów funkcjonowania Systemu Jakości Kształcenia na Wydziale. Analiza tych corocznych raportów wskazuje, że wszechstronna ocena jakości kształcenia jest wykorzystywana do realizacji działań doskonalących. Poszczególne części raportów kończą się wnioskami wdrożeniowymi i informacjami o podjętych działaniach. Np. w raporcie z roku akademickiego 2020/2021 wskazano na takie podjęte działania jak: uporządkowanie zasad dyplomowania czy wdrożenie nowego formularza ankiety studenckiej. Dostrzeżono też trudności i ograniczenia związane z kształceniem zdalnym. Jednak warto podkreślić, że ogólna ocena zajęć w sytuacji pandemii była pozytywna i formułowana także na podstawie hospitacji zajęć.

Jakość kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale poddawana jest systematycznej ocenie PKA. Warto podkreślić, że jednostka uwzględnia wnioski z ocen PKA w swoim raporcie z efektów funkcjonowania systemu jakości kształcenia, wskazując na podejmowane działania doskonalące, np. w raporcie z roku 2020/2021 wskazano w tym kontekście na przyjęcie nowej zasady organizacji praktyk zawodowych obowiązujących na wszystkich kierunkach. Jednostka dokonała wysiłku poddania się też dodatkowej zewnętrznej akredytacji. W roku 2018 rozpoczęto prace nad uzyskaniem akredytacji IACBE (International Accreditation Council for Business Education) dla kierunków prowadzonych na Wydziale w języku angielskim tj. Economics. Wynikiem pracy zespołu, było przyznanie Wydziałowi w roku 2021 akredytacji IACBE. Akredytacja potwierdza spełnienie przez Uniwersytet Łódzki wymogów, takich jak: sprawne funkcjonowanie, wysoki poziom dydaktyki,

innowacyjne zarządzanie, dobre relacje z biznesem oraz wysoka wartość dyplomu, który liczy się na rynku pracy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Zostały powołane odpowiednie struktury nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów. Zakresy zadań zostały określone w sposób przejrzysty i jednoznaczny. Można potwierdzić, iż zatwierdzanie i zmiany w programie studiów są dokonywane w sposób formalny, w oparciu o przyjęte procedury. Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów. Można potwierdzić, że przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca efekty uczenia się, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, w tym metody kształcenia z wykorzystaniem metod o technik kształcenia na odległość, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się. Przede wszystkim świadczą o tym prace Rady Konsultacyjnej kierunku finanse i rachunkowość. Prace Rady potwierdzają, że w systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni. Wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu studiów. Wydziałowi w roku 2021 przyznano akredytację IACBE. Akredytacja potwierdza spełnienie przez Uniwersytet Łódzki wymogów, takich jak: sprawne funkcjonowanie, wysoki poziom dydaktyki, innowacyjne zarządzanie, dobre relacje z biznesem oraz wysoka wartość dyplomu, który liczy się na rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

W raporcie z wizytacji dokonanej w dniach 8–9 marca 2016 r. na kierunku finanse i rachunkowość prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego sformułowano następujące zalecenia.

Zalecenie 1.

Należy dbać o zgodność tematów prac dyplomowych z kanonem kierunku studiów i o ich przydatność do weryfikacji umiejętności studenta, czyli jak najczęściej wiązać je z rozwiązywaniem problemów, formułowaniem ocen itp.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Uczelnia dba o zgodność tematów prac dyplomowych z kanonem kierunku studiów i o ich przydatność do weryfikacji umiejętności studenta. Zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie 2.

Umiędzynarodowienie dorobku naukowego, rozwój szerszej międzynarodowej współpracy naukowo-dydaktycznej.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Uczelnia dba o umiędzynarodowienie dorobku naukowego, rozwój szerszej międzynarodowej współpracy naukowo-dydaktycznej. Zalecenie zostało zrealizowane.

Zalecenie 3.

Rozszerzenie zastosowań kształcenia na odległość.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Uczelnia rozszerzyła zastosowania kształcenia na odległość. Zalecenie zostało zrealizowane.

Przewodniczący zespołu oceniającego

Dr hab. Bogusław Plawgo

